

Tisdagen den 26 september

Kl. 13.00–15.25

§ 1 Meddelande om parentation

Andre vice talmannen meddelade att *onsdagen den 27 september kl. 16.00* skulle parentation hållas för att hedra minnet av riksdagsledamoten Börje Vestlund.

§ 2 Ansökan om ledighet

Andre vice talmannen meddelade att *Stig Henriksson (V)* ansökt om ledighet under tiden den 29 oktober 2017–11 februari 2018.

Kammaren avslog denna ansökan.

§ 3 Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 28 september kl. 14.00*.

§ 4 Meddelande om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2017/18:2

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:2 Stranderosion
av Maria Malmer Stenergard (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 oktober 2017. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 22 september 2017

Miljö- och energidepartementet

Karolina Skog (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Rättschef

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Finansutskottets betänkanden

2017/18:FiU12 Riksrevisionens rapport om svenska myndigheters beredskap inför brexit-omröstningen

2017/18:FiU8 Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Socialutskottets betänkande

2017/18:SoU2 Vissa frågor om läkemedelsregistret

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2017/18:MJU4 Bränslekvalitetsdirektivets specificerade rapporteringskrav och utsläppsmål

Socialförsäkringsutskottets betänkande

2017/18:SfU5 Tydligare befogenheter för polisen när beslut om avvisning eller utvisning verkställs

Skatteutskottets betänkande

2017/18:SkU2 Vissa skattefrågor för ideella föreningar, registrerade trosamfund och kollektivavtalsstiftelser

*Svar på
interpellationer*

§ 6 Svar på interpellation 2016/17:619 om dödsfall i sjukvården

Anf. 1 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jeff Ahl har frågat mig vad jag och regeringen avser att göra för att åtgärda den utveckling som vi ser i svensk sjukvård. Jag utgår från att Jeff Ahl hänvisar till uppgifter från en artikel som tidningen Sjukhusläkaren publicerat.

Jag vill inledningsvis understryka att artikeln inte handlar om en fjärdedel av alla dödsfall i vården. Sjukhusläkarens genomgång av de lex Mariaanmälda dödsfall som inkom till Inspektionen för vård och omsorg förra året visar att vårdplatsbrist, personalbrist eller extrem arbetsbelastning utgjorde en fjärdedel av de lex Mariaanmälda dödsfallen, det vill säga 13 dödsfall.

Varje inträffat dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder vidtagits av vården är dock mycket allvarligt. Det är av största vikt att händelseförloppet utreds i enlighet med vad som anges i patientsäkerhetslagen för att minimera risken att samma sak händer igen.

Samtidigt finns inga uppgifter om att antalet allvarliga vårdskador ökar. Vårdskadorna minskade på nationell nivå mellan 2013 och 2016.

Socialstyrelsen har under 2017 lanserat ett samlat stöd till hälso- och sjukvården på patientsäkerhetsområdet, som myndigheten haft regeringens uppdrag att utveckla. Där finns samlad information om att förebygga vårdskador. Det samlade stödet har utvecklats i samarbete med bland annat flera myndigheter och Sveriges Kommuner och Landsting.

Bristande tillgång till viktiga yrkesgrupper, inte minst specialistsjuksköterskor, samt andra kompetensförsörjningsproblem i hälso- och sjukvården bidrar starkt till stängda vårdplatser.

Regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder kopplat till hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning. En särskild professionsmiljard har avsatts, varav 300 miljoner har öronmärkts för 2017 i syfte att ge fler sjuksköterskor möjlighet att bli specialistsjuksköterskor. Utöver detta har antalet utbildningsplatser bland annat för sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor och barnmorskor utökats, resurserna för validering av utländska sjukvårdsutbildningar hos Socialstyrelsen har kraftigt förstärkts och ett flertal myndighetsuppdrag har getts på området.

Regeringen har exempelvis under 2017 gett Socialstyrelsen ett uppdrag om kompetensförsörjning och patientsäkerhet. Myndigheten ska göra en kartläggning, nulägesbeskrivning och analys av hur brister i kompetensförsörjning och bemanning kan påverka risken för vårdskador i hälso- och sjukvården.

Regeringen har vidare annonserat en satsning riktad mot personalen inom hälso- och sjukvården på 2 miljarder kronor årligen, som bland annat får användas till att erbjuda kompetensutveckling, öka bemanningen och utveckla arbetsätt i syfte att vårdpersonal ska arbeta kvar.

Arbetsgivarna har ett viktigt ansvar för att vårdens arbetsmiljö och arbetsvillkor gör det attraktivt för personal att bli anställda och arbeta kvar i vården. Genom att stegvis komma till rätta med kompetensförsörjningsproblemen i vården skapas också förutsättningar för att färre vårdplatser ska vara stängda.

Det är även angeläget att en patient skrivs ut från den slutna vården så snart som möjligt efter att den behandlande läkaren bedömt att patienten är utskrivningsklar. En stor mängd vårdplatser uppehålls i dag av utskrivningsklara patienter. En ny lag om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård träder i kraft den 1 januari 2018. Lagen innebär bland annat en tydligare process för utskrivning, däribland regler om tidig planering inför utskrivning och om samverkan mellan landsting och kommuner. Den nya lagen bedöms ge goda förutsättningar att minska mängden vårdplatser som upptas av utskrivningsklara patienter.

Regeringen har dessutom höjt de generella statsbidragen för landstingen med miljardbelopp från 2017, vilket ger förutsättningar för landstingen att prioritera resurser dit man bedömer att behoven är som störst. Samtidigt vill jag poängtera att det operativa ansvaret för hälso- och sjukvården – och för att lösa akuta vårdssituationer – åvilar landstingen.

Jag bedömer att regeringen vidtar kraftfulla åtgärder för att öka förutsättningarna för landstingen att åstadkomma en förbättrad kompetensförsörjning och fler öppna vårdplatser där det behövs.

Anf. 2 JEFF AHL (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna är partiet som vill återupprätta det trygga folkhemmet – ett folkhem där alla oavsett ekonomiska förutsättningar garanteras en god välfärd och en sjukvård som fungerar.

I dag har vi en offentligfinansierad sjukvård som i allt större utsträckning överbelastas. De som arbetar på våra sjukhus gör en enorm insats, vill jag poängtera. Utan deras slit hade det varit ännu värre. Däremot orkar allt färre av dessa vardagshjältar stanna kvar i sjukvården. Det ansvaret faller på nuvarande regering och tidigare regeringar.

Anledningen till att vi har den situation vi har är tämligen enkel. De politiska och ekonomiska prioriteringarna har riktats mot massinvandring och mot EU, medan välfärden och sjukvården fått stå tillbaka.

Den ideologiska och politiska striden står inte i dag, som tidigare i Sverige, mellan ett ekonomiskt högeralternativ och ett ekonomiskt vänsteralternativ. Den ideologiska och politiska striden står i dag mellan nationalisterna, som vill lägga landets resurser på den egna befolkningen, och globalisterna, som vill lägga resurser på överbetalda EU-byråkrater och på fullvuxna män som har tagit sig hit för att utnyttja våra generösa bidragssystem.

Vår feministiska regering lägger hellre pengar och kraft på att hjälpa fullvuxna män utan asylskäl än att hjälpa vår gamla farmor eller mormor som varit med och byggt upp detta land. Om vår farmor eller mormor söker sig till sjukvården i dag riskerar hon att dö till följd av den överbelastning vi ser.

Herr talman! Av de 55 lex Mariafall som tidningen Sjukhusläkaren gått igenom beror, som ministern varit inne på, vart fjärde dödsfall på överbelastning inom sjukvården. Det innebär alltså att vi har minst ett dödsfall – det är antagligen fler utöver de anmälda – per månad som hade kunnat undvikas om sjukvården hade fått de resurser som krävs. Vårdplatserna har minskat dramatiskt i Sverige under hela 1990- och 2000-talen, och såväl borgerliga som socialdemokratiska regeringar bär skulden till det haveri som vi ser utspela sig framför våra ögon.

Regeringen lade till sist en budget som i vissa delar närmar sig Sverigedemokraternas budget, nämligen en budget som prioriterar sjukvård. Till skillnad från regeringen har Sverigedemokraterna både förutvarande mandatperiod och nuvarande mandatperiod satsat på sjukvården. Socialdemokraterna har därför handlat i panik. De lägger fram en budget där de slänger in vissa välkomna satsningar, eftersom Sverigedemokraternas politik varit överlägsen regeringens under en längre tid.

Det är enbart en långsiktig och stabil finansiering som kan avhjälpa sjukvårdskrisen. Endast Sverigedemokraterna har i detta avseende varit konsekventa. Vi har konsekvent velat satsa på att stärka välfärden, i synnerhet sjukvården, medan sossarna enbart gör det när valet väl närmar sig.

Hade Sverigedemokraterna styrt med egen majoritet sedan 2014 hade sjukvården haft tiotals fler miljarder att röra sig med för att avhjälpa den skenande krisen. Våra budgetar har konstant legat någonstans mellan 10 och 20 miljarder över era satsningar på det specifika utgiftsområdet under fyra år. I förra budgeten gjorde vi bland annat en riktad löne- och arbetsmiljösatsning för de anställda inom vården på ytterligare 22 miljarder under fyra år. Hade Sverigedemokraterna styrt hade vi sluppit den migrationspolitiska krisen 2015, som överbelastat systemen.

Som avslutning vill jag veta huruvida regeringen menar allvar med de satsningar de nu gör eller om det bara är satsningar för att vinna valet 2018.

Anf. 3 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Dödsfallen i sjukvården är en viktig fråga. Egentligen ska det inte hända, för sjukvården ska ju rädda liv och förbättra livskvaliteten. Det finns inga ursäkter, speciellt inte när man kan koppla dödsfall till brist på vårdplatser, brist på personal och överbelastning av personal.

Jag tror att alla är överens om att vi så långt som möjligt måste undvika dödsfall i vården. Den intressanta frågan blir då: Vad gör vi åt problemet?

På många håll i landet är sjukvården underfinansierad. Sjukvården är landstingens huvudansvar. Det är landstingen som tar ut landstingsskatt för att bekosta sjukvården, och det är viktigt att de tar ut tillräckligt mycket i skatt.

Staten kan hjälpa till, och det gör regeringen nu genom att tillskjuta miljardbelopp i flera budgetar i rad. Man gör vad man kan för att hjälpa landstingen, men ytterst är det landstingens uppdrag. På en del håll i landet behöver man nog ta sig en funderare och inse att man behöver höja skatten för att få in mer pengar.

Det gäller givetvis också att organisera vården på rätt sätt med de resurser man har. Det finns tyvärr dåliga exempel, som när man för ett år sedan upphandlade stödstrumpor för 6 000 kronor styck. Nu har det kommit nya exempel, som ett dörrbyte för 1,2 miljoner.

Dessa summor kanske inte är så stora i sig, men lägger man ihop de upphandlingar som inte har fungerat är det resurser som rinner ut ur vården.

I stället ska man satsa pengar på personalen. De är vårdens viktigaste resurs. De måste vara tillräckligt många och ha rätt kompetens. Löner och arbetsmiljö är också helt avgörande.

Regeringen lägger sig inte i lönebildningen, men genom att miljardbelopp tillskjuts finns förutsättningar att anställa fler och ge bra löner.

Utbildningssatsningarna är också mycket viktiga, för vi har en brist. Sedan länge har vi läkarbrist, men nu är det även brist på specialistsjuksköterskor och till och med på undersköterskor. Det kommer att bli jättesvårt att klara vårdens behov om vi inte har den kompetens vi behöver.

Personalen behöver också stöd för att de ska orka med sin arbetssituation.

Regeringens satsningar är helt rätt för att komma till rätta med kompetensbrist och platsbrist.

Det sker dock inte över en natt; vi vänder inte utvecklingen så snabbt. Men vi måste börja någonstans, och regeringen börjar nu med kraftiga anslag.

Givetvis finns det ingen ursäkt för dödsfallen, men nu måste vi tänka konstruktivt. Vad gör vi för att undvika fler dödsfall? Vad gör vi för att personalen inte ska brännas ut? Vi måste stödja personalen och se till att de får fler arbetskamrater. Därför har regeringen helt rätt inriktning.

Jag önskar att vi i politiken kunde enas på vissa punkter. Vi kommer inte att komma överens om allt; det förstår jag efter det förra inlägget. Men grunden för sjukvården är att det finns resurser. I den diskussion vi har om polisen och rättsväsendet finns det en större enighet om att det behövs mer resurser och mer personal. Det är precis detsamma i vården. Grunden för att få verksamheten att fungera är att det tillskjuts tillräckligt med resurser och att de används på absolut bästa sätt.

Anf. 4 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag skulle vilja tillägga till det tidigare inlägget att vi också behöver lite seriositet i debatten. Jag blir fundersam över det inlägg som Jeff Ahl nyss klämde ut sig. Det var inte mycket fakta i det inlägg du precis gjorde, Jeff Ahl, utan du öste ur dig ganska mycket magkänsla.

I verkligheten vill ditt parti, Jeff Ahl, se en moderat statsminister och en moderatledd regering med en högerbudget – precis en sådan budget

som man hade under förra mandatperioden då man sänkte skatterna med 140 miljarder, vilket du nyss stod och skällde på. Den förra regeringen är verkligen medskyldig till att vi har en mycket ansträngd situation i den svenska hälso- och sjukvården.

Under dessa år stöttade ni regeringen, och vi fick en alltmer alarmerande bemanningskris som växte sig allt större. Dessutom var det ett näst intill kroniskt ointresse för personalfrågorna i den förra regeringen. Det handlade mer om att skapa ekonomiska incitament för att göra lite quickfix inom hälso- och sjukvården.

Det som denna regering har gjort sedan dag ett är att prioritera de strukturella, nödvändiga förändringarna inom hälso- och sjukvården. Sedan vi tillträdde har vi till exempel utökat antalet utbildningsplatser på sjuksköterske-, specialistsjuksköterske- och barnmorskeutbildningarna med 1 500 platser. De första 250 nya barnmorskorna går ut vid årsskiftet.

Från och med nästa år kommer vi att påbörja en utbyggnad av läkarutbildningen, som kommer att resultera i 440 nya helårsstudenter på läkarutbildningen, just för att ta höjd för den brist vi ser inom hälso- och sjukvården.

Det är alarmerande att en riksdagsledamot i Sveriges riksdag ägnar sig åt en total och helt onyanserad svartmålning av den svenska hälso- och sjukvården.

Ja, vi har problem i den svenska sjukvården. Vi har problem med tillgängligheten och bemanningen, men det är få hälso- och sjukvårdssystem som är perfekta. Så sent som i förra veckan kom en av de största studierna som har gjorts på senare tid. Den publicerades i *The Lancet* och visar att Sverige när det gäller vårdresultat i en mängd olika kategorier är nummer fyra i världen.

Detta ska personalen inom hälso- och sjukvården ta till sig. Trots ett delvis gammalmodigt sjukvårdssystem, en för lite utbyggd primärvård och många gånger en tuff personalsituation levererar personalen inom den svenska hälso- och sjukvården resultat i världsklass.

Vi borde åtminstone kunna säga detta i denna sal och ta till oss lite fakta.

Utöver de 5,5 miljarder som vi kommer att leverera nästa år och som är den största satsningen på den svenska hälso- och sjukvården i modern tid har vi denna mandatperiod levererat extra resurser i mångmiljardklassen till hälso- och sjukvården. Vi har höjt de generella statsbidragen med närmare 3 miljarder så här långt, plus att vi har gjort en massa specifika satsningar.

Man ska givetvis inte behöva dö av onödiga vårdskador i den svenska hälso- och sjukvården. Faktum är att under tre senaste åren, 2013–2016, har antalet vårdskador inom den svenska hälso- och sjukvården minskat.

Det vore skönt om vi kunde hålla oss till fakta i debatten, Jeff Ahl!

Anf. 5 JEFF AHL (SD):

Herr talman! Om ministern är intresserad av fakta föreslår jag att ministern läser Socialstyrelsens rapporter, som visar att vårdplatserna minskar och överbeläggningen ökar. Det skulle vara klädsamt.

Låt oss fortsätta med lite fakta. Förrförra året var ert anslag till migration 19,4 miljarder. Förra året ökade ni det till 32,5 miljarder. Förrförra året var anslaget till sjukvården 69,2 miljarder. Året därpå, när ni ökade

anslaget till migration med 13 miljarder, minskade ni anslaget till sjukvården. Detta är taget från er egen budget, så stå inte och skaka på huvudet, ministern!

Här har du dina fakta, Annika Strandhäll! Men jag vet ju att denna regering är relativt faktaresistent, så jag antar att det finns någon jättebra bortförklaring.

Vi kan ta andra saker. De som vistas illegalt i landet får tandvård för 50 kronor. Det var den tidigare regeringen som ingick ett politiskt avtal med Miljöpartiet som denna regering sedan följde upp. Vilka fattigpensionärer får tandvård för 50 kronor totalt under ett år?

Förlossningsvården verkar inte behövas i Sverige. I flera socialdemokratiskt styrda län drar man ned på sjukvården. Detta såg vi inte minst i Sollefteå när man lade ned BB.

Pengarna i det kommunala utjämningsystemet, som i huvudsak är till för att stötta landsbygden som är i behov av pengar till bland annat sjukvård, går till Malmö stad – en storstadsregion. Miljardbelopp går varje år till att stötta upp det mångkulturella projektet i Malmö.

Sverige ska under detta budgetår betala 39,5 miljarder till EU – 39,5 miljarder till ett EU som knappt fungerar, som aktivt försvårar för våra bönder och som bidrar till lönedumpning på den svenska arbetsmarknaden.

Jag förstår inte hur man kan välja dessa prioriteringar, men det är regeringens prioriteringar.

I mitt tidigare anförande tog jag upp och berömde personalen. Som ministern nämnde är kvaliteten bra – absolut – och det är personalens förtjänst. Det är helt rätt, men hur kan ministern tycka att det är bra om vi har dödsfall på grund av stress och överbelastning? Det är två vitt skilda saker. Vi ska vara jätteglada över den kompetens vi har.

Vad gäller den migrationspolitiska kris vi hade återkom MSB med rapporter om överbelastningar i den svenska sjukvården till följd av att man inte tog sitt ansvar. Detta får följdverkningar även i dag. Det är bara att kolla på de miljardbelopp ni är tvungna att skicka till kommunerna för att de ska hålla näsan över vattenytan.

Det är så här prioriteringarna ser ut. Jag kan bara gå till mitt eget socialdemokratiskt styrda landsting, där man har skurit ned kraftigt i vård- och omsorgssektorn. Detta är den prioritering som Socialdemokraterna, Moderaterna och alla andra gemensamt står för. Ni väljer att lägga pengarna på helt andra saker än på statens, landstingens och kommunernas kärnuppgifter.

Vi kommer aldrig att samarbeta med ett parti utan att kräva något tillbaka, och det har vi varit väldigt tydliga med. Sjukvården är en av de absolut högst prioriterade frågorna för oss.

Anf. 6 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Som Annika Strandhäll sa vill Sverigedemokraterna ha en moderatledd regering. Vi såg att det var 140 miljarder i skattesänkningar, och det är knappast något som gynnar vården.

Det är likadant även på landstingsnivå. I Region Skåne, som jag kommer ifrån, har vi ett styre tillsammans med Miljöpartiet, men vi har inte majoritet. Sverigedemokraterna är vågmästare och väljer att stoppa nödvändiga skattehöjningar.

Vi har jätteproblem i sjukvården i Skåne, mycket på grund av att det är underfinansierat. Vi ärvde ett underskott från det förra borgerliga styret, och vi har svårt att komma till rätta med det eftersom vi inte kan höja skatten. Vi har den lägsta landstingsskatten i hela Sverige men inte de minsta behoven, utan vi har jättebehov.

Det är ett tätbefolkat landsting med många människor som behöver vård. Ändå stoppar Sverigedemokraterna skattehöjningen. I förlängningen riskerar detta tyvärr att leda till att man tvingas säga upp personal, om man inte kan lösa det på något annat sätt. Till slut går det inte, och ändå har man höjt taxorna i kollektivtrafiken, vilket vi absolut inte vill. Vi vill ju att människor ska kunna resa med kollektivtrafik och välja det som alternativ till bil. Men det går inte när man samtidigt ser att vården är så pressad som den är. Därför har man tvingats göra den mycket svåra prioriteringen att överföra pengar från kollektivtrafik till vård, men det räcker ändå inte.

Ledningen håller nu på att kämpa på alla sätt och vis för att värna vården, framför allt cancervård, förlossningsvård och de delarna, men det blir oerhört svåra prioriteringar. Därför hade jag önskat att Sverigedemokraterna inte bara pratade om migration hela tiden. Det finns faktiskt andra frågor som också är viktiga.

Nu finns en konkret fråga: Vi behöver mer pengar till vården. Det hoppas jag att vi får, för vårdens skull.

Anf. 7 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Det är symtomatiskt för Sverigedemokraterna: Det spelar ingen roll vilken viktig, seriös samhällsutmaning man vill diskutera med er, utan allt landar åter i hat mot migration och invandring.

Det kan vara viktigt för dig att känna till, Jeff Ahl, om du är intresserad av välfärdsfrågorna, att ungefär 25 procent av dem som arbetar i den svenska äldreomsorgen i dag, som tar hand om våra föräldrar och som ser till att våra äldre har det bra från början har kommit till Sverige som migrerad arbetskraft. De har byggt upp ett liv här, utbildat sig här, tagit ett arbete här, betalar skatt här och gör personella insatser i den svenska välfärden.

Ungefär likadant ser det ut i hela hälso- och sjukvården. Verkligheten är den, Jeff Ahl, att vi inte kommer att klara av våra åtaganden i välfärden, skolan, omsorgen och hälso- och sjukvården framöver om vi inte också klarar av att ta till vara de migranter som har kommit till Sverige. De har kommit hit på flykt från fruktansvärda krig runt om i världen, där vi för närvarande har de största flyktingströmmarna sedan andra världskriget.

I stället för att sträcka ut händerna, samarbeta och tillsammans med andra länder försöka hitta lösningar vill Jeff Ahl stänga dörren och att vi ska isolera oss i lilla Sverige – ett land som är helt beroende av export och frihandel med andra. Då ska vi gå ur EU. Hur har du tänkt lösa ekonomin då, Jeff Ahl? Hur har du tänkt lösa investeringarna i välfärden? Hur har du tänkt ta hand om våra gamla och leverera pensioner till dem, om vi slår sönder hela den svenska ekonomin för att vi vill förneka att vi lever i en globaliserad värld?

Det är inte en seriös diskussion som vi står och för här i dag. Jag tycker att det är väldigt tråkigt. Detta är viktiga problem som hade förtjänat en seriös diskussion. Personalen i hälso- och sjukvården hade förtjänat en seriös debatt.

Regeringen har under hela denna mandatperiod gjort stora investeringar i den svenska hälso- och sjukvården. Vi har också talat om att vi har för avsikt att fortsätta att göra den sortens investeringar under nästa mandatperiod. Men ni i Sverigedemokraterna visar återigen att ni inte är något seriöst alternativ att diskutera med.

När det gäller att prata om era fiktiva, egna budgetar har jag vid något tillfälle stått och debatterat med er partiledare och konstaterade då att ni skulle ta bort fler miljarder än vad ni skulle tillföra. Ni skulle tillföra 8 miljarder och ta bort 10 miljarder. I mitt huvud blir det minus 2 miljarder – inte en spänn till personalen inom hälso- och sjukvården eller till utvecklingen av den svenska hälso- och sjukvården.

Nej, Jeff Ahl, Sveriges medborgare och de som framöver vill bidra till Sverige förtjänar en seriös debatt om dessa frågor, men det verkar du inte ha förmåga att leverera.

När det gäller förlossningsvården, som du stod här och argumenterade om alldeles nyss, har regeringen under denna mandatperiod gjort den absolut största satsningen på förlossningsvården i modern tid. Vi sköt till 650 miljoner under förra året, och vi skjuter till ytterligare 1 miljard under nästa år, som också får gå till personal, till att öppna vårdplatser, till att utveckla eftervården och till att skapa trygghet för de föräldrar som ska föda barn i den svenska förlossningsvården.

Jag vet att vi har utmaningar, men lite nyans i debatten är vad jag tror att många svenskar skulle önska sig i dag – lite seriositet och att man inte bara skriker om kris och katastrof hela tiden utan också diskuterar med seriositet hur lösningarna ser ut på de samhällsproblem som vi som politiker har ansvar för att ta tag i.

Anf. 8 JEFF AHL (SD):

Herr talman! Många som arbetar inom vården har utländsk härkomst. Det är helt rätt, men många svenskar som jobbar inom sjukvården har flyttat ifrån detta land därför att deras löner och arbetsmiljö har varit för dåliga. De har valt att flytta härifrån.

Jag vet mycket väl att det finns många med invandrarbakgrund inom vården. Många av dem är medlemmar i det parti som jag är medlem i och som heter Sverigedemokraterna. Jag träffar dem ofta på olika partitillställningar. De har exakt samma uppfattning om hur det ser ut i svensk sjukvård som jag har, så jag förstår inte riktigt vart ministern vill komma med den diskussionen.

Du säger att jag bara pratar om migration, Annika Strandhäll, men nu har jag ju tagit upp EU som ytterligare ett exempel. Man öser i väg miljarder till överbetalda utländska EU-byråkrater i stället för att satsa dem där de behövs, nämligen inom svensk sjukvård och det som du också tog upp: försvar, rättsstaten och så vidare.

I huvudsak har ni styrt detta land sedan 1990- och 2000-talen, och ändå har det blivit konsekvent sämre. Du undvek det faktum att ni skar ned på sjukvården i er egen statsbudget. Jag visade precis siffrorna för dig, men det kommenterade du inte ens. Det är ganska intressant.

Man kan antingen höja skatten väldigt mycket, eller också ser man till att spara där det går – till exempel inom migration, EU och annat. Om man vill kan man göra det. Då kan man också satsa pengar på sjukvård, på för-

svar och på rättsstaten utan att överbeskatta landsbygden som den här regeringen också gör. Förutom att man drar ned på sjukvården på landsbygden, där många socialdemokrater styr, ska den här regeringen dessutom straffbeskatta alla som bor på landsbygden om de kör bil. Många som bor där är beroende av bil, eftersom det inte finns någon kollektivtrafik. Det togs också upp här i diskussionen.

Ni har styrt, och vi har sett resultatet. År 2018 är det nytt val. Sverigedemokraterna har hela tiden varit det parti som har budgeterat mest till välfärden i allmänhet och till sjukvården i synnerhet.

Anf. 9 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Det är uppenbart att Jeff Ahl inte var särskilt intresserad av att diskutera den svenska hälso- och sjukvårdens utmaningar, utan Jeff Ahl var intresserad av att diskutera migration, infrastruktur, försvarspolitik eller diverse andra olika saker som faller in i Sverigedemokraternas populistiska agenda. Helst ska det ske utan fakta, eftersom det är svårt när man ska diskutera fakta. Ska man ha en seriös diskussion med fakta som grund faller nämligen väldigt många av de argument som Jeff Ahl står här och räknar upp.

Vi har, tillsammans med flera andra partier i Sveriges riksdag, gjort mycket stora satsningar på försvaret under denna mandatperiod för att stärka försvaret i en ny tid med nya utmaningar.

Vi presenterade så sent som i förra veckan den största satsningen på hälso- och sjukvården i modern tid, utöver de satsningar på höjningar av generella statsbidrag som vi redan har gjort i hälso- och sjukvården.

Hälso- och sjukvården står inför stora och viktiga utmaningar. Det är en stor omställning från en ganska sjukhustung primärvård till en tid där det blir allt fler äldre i Sverige och där det blir allt fler kroniker. Vi har en teknikutveckling som går i en riktning, och vi har en läkemedelsutveckling som går i en riktning. Detta kommer att ställa nya krav på den svenska hälso- och sjukvården. Därför har vi under hela denna mandatperiod arbetat med denna utmaning tillsammans med vår primärvårdsutredare, som har lagt ut en karta för hur den svenska sjukvården måste och behöver förändras och vad som kommer att krävas i form av investeringar av seriösa politiker för att kunna svara upp mot medborgarnas behov framöver.

När det gäller EU-byråkrater, Jeff Ahl, blir jag ärligt talat bara trött eftersom detta bara handlar om ren populism. Sverige lever i dag väldigt mycket på frihandel och export, och det är helt nödvändigt att vi bibehåller vårt medlemskap i EU.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2016/17:621 om brister i Försäkringskassans arbete

Anf. 10 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig vilka åtgärder som jag avser att vidta för att säkerställa att kvaliteten på de bedömningar som ligger till grund för sjukpenning förtydligas och förbättras.

När jag tillträdde som socialförsäkringsminister hösten 2014 hade sjukfrånvaron stigit kraftigt sedan 2010. En betydelsefull faktor bakom denna utveckling var att kvaliteten i Försäkringskassans bedömningar vid de olika tidsgränserna i den så kallade rehabiliteringskedjan hade tillåtit sjunka.

I det breda åtgärdsprogram som regeringen beslutade om i september 2015 ingick därför att förstärka Försäkringskassans handläggning. Regeringen tillsköt också 250 miljoner kronor till Försäkringskassan för detta arbete. Vi kan nu se att Försäkringskassans handläggning har förbättrats. Fler bedömningar görs i rätt tid. Uppgången av sjukfrånvaron har också brutits och börjar nu minska som ett resultat av åtgärdsprogrammet.

Som framgår av den rapport från Inspektionen för socialförsäkringen, som Lotta Finstorp hänvisar till, behöver Försäkringskassan förbättra sin handläggning ytterligare. Detta gäller främst möjligheterna att återgå i arbete hos ordinarie arbetsgivare vid dag 91 i rehabiliteringskedjan.

Försäkringskassan har i sitt svar på rapporten redovisat att myndigheten systematiskt arbetar med att utveckla sina utredningar och bedömningar.

Jag är särskilt angelägen om att sjukskrivna människor inte ska lämnas ensamma utan få ett bra stöd för att kunna komma åter till hälsa och arbete. Regeringen har därför satsat på rehabiliteringskoordinatorer inom hälso- och sjukvården men också på flera åtgärder för att öka stödet till individen. Det handlar bland annat om förslag för att förtydliga arbetsgivarnas ansvar för rehabilitering. Försäkringskassan har också en viktig roll i att ge stöd till individen i sjukskrivningsprocessen genom att samordna dess olika aktörer och identifiera behov av rehabilitering. Jag kommer att fortsätta följa Försäkringskassans arbete i denna fråga.

Anf. 11 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Socialförsäkringen är en viktig del av den svenska välfärden, inte minst utifrån att en tredjedel av statens budget utgörs av sjukförsäkringen. För den enskilde och för arbetsgivaren måste försäkringen vara legitim, tillförlitlig och förutsebar. Sjukförsäkringens nivåer måste balanseras, så att incitament för arbetslinjen bibehålls samtidigt som den som är sjuk får en trygg sjukpenning. Det är önskvärt att sjukförsäkringens struktur har långsiktig hållbarhet över tid, oavsett vem som har det politiska ansvaret i Sverige.

En långsiktigt hållbar och tillförlitlig försäkring över tid var det uppdrag som vi i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen fick. Jag skulle vilja höra lite grann om vad som händer med de förslag som finns där, de förslag som så att säga är kvar.

Jag välkomnar att regeringen har satt ett mål för sjukpenningtalet. Det är bra, och det ger en tydlig signal till myndigheter, arbetsgivare med flera att styra mot ett uppsatt mål. När jag tittar på statistiken ser jag också att sjukpenningtalet minskar i alla län och bland män och kvinnor. Men det finns län som sticker ut – det är faktiskt ganska många – och som har en mycket lång resa kvar för att nå detta mål.

Kurvan för den andel av sjukfallen som är längre än ett år visar obrutet en ökande tendens. Det är oroande att de finns kvar i sjukpenningssystemet.

Rehabiliteringskedjan infördes 2008. Enligt den ska Försäkringskassan bedöma rätten till sjukpenning bland annat efter 90 och 180 dagars sjukskrivning. Syftet med att införa denna rehabiliteringskedja inom sjukförsäkringen var att råda bot på den passivitet som kännetecknade sjukskrivningsprocessen före 2008. Dessa fasta tidsgränser ställer krav på en aktiv handläggning, bra utredningar, planering men också delaktighet för alla som är inblandade. Det handlar naturligtvis om den enskilde men också om arbetsgivare i det fall som man har ett arbete som man kan gå tillbaka till. Det handlar också om Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och hälso- och sjukvården.

Jag har läst en rapport från ISF, som har granskat sjukskrivningsprocessen i många rapporter. Framför allt denna rapport var intressant eftersom sjukskrivningsprocessen granskades 2011 av ISF. Denna granskning visade på till exempel brister i handläggningen. Det som gjorde mig mycket oroad var att många av dessa brister kvarstår. Det är ändå sex år sedan som rapporten före den senaste gjordes, och man har inte kommit till rätta med till exempel kvalitetsproblemet. Det är mycket viktigt att man har en rättssäker process och att den enskilde också kan ställa krav vid de olika tidsgränserna, så att man får rätt rehabilitering. Att dessa tidsgränser finns inom rehabiliteringen gör också att man som enskild kan förvänta sig att få all expertis som finns att tillgå för att kunna bli frisk och för att kunna komma tillbaka till arbetslivet.

Kontakten med arbetsgivaren är oerhört viktig. I ISF:s rapport framkommer det att Försäkringskassan har kontakt med arbetsgivaren i endast 50 procent av de fall som man har tittat på, alltså från dag 181. Försäkringskassan har inte tagit kontakt med Arbetsförmedlingen i något av de ärenden som man har tittat på. Den bedömning som ska göras är om den försäkrade har en arbetsförmåga i relation till normalt förekommande arbeten på arbetsmarknaden. Därför borde, i mina ögon, en kontakt med Arbetsförmedlingen vara självklar.

Anf. 12 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag tackar Lotta Finstorp för denna interpellation. Jag är nöjd så till vida att vi ser att vi har kontroll på sjukskrivningarna. I viss mån minskar också inflödet i sjukförsäkringen. Fler prövningar görs vid 90- och 180-dagarsgränsen än vad som gjordes 2010–2014.

Samtidigt vill jag tillstå att jag är bekymrad, av de skäl som också uppges i ISF:s rapport. Jag brukar säga att det riktigt stora kvarvarande problemet för att skapa trygghet och ett bra och rättssäkert flöde genom rehabiliteringskedjan är samverkan mellan de olika aktörerna. Den måste fungera mycket bättre. Jag skulle vilja lyfta upp några olika punkter, och sedan kommer jag gärna tillbaka till detta i senare inlägg.

Bland annat handlar det om det första tillfället då en person riskerar sjukskrivning eller hamnar i sjukskrivning – att man får ett aktivt stöd redan från början. Det handlar till exempel om att få hjälp av en rehabkoordinator, vilket är någonting vi har tagit vidare efter den förra regeringen och nu håller på att implementera i hela primärvården i Sverige. Det är ett stöd för den enskilde, men också för läkarna och Försäkringskassan, i att skapa dialogen.

Jag är också bekymrad över signaler vid 90-dagarsgränsen om att det finns arbetsgivare som upplever att de inte involveras på det sätt de skulle önska. Därmed kanske inte möjligheterna för återgång i arbete på den befintliga arbetsplatsen är uttömda. Jag skulle vilja säga att jag – och det har vi markerat i regleringsbrevet till bland annat Försäkringskassan i år – är bekymrad över den överlämning som ibland behöver ske vid 180-dagarsgränsen mellan till exempel Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Där får jag många signaler om att det finns människor som faller mellan stolarna, och det är helt enkelt inte acceptabelt.

Detta var också bakgrunden till att regeringen förtydligade uppdraget till både Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i regleringsbrevet vid årsskiftet. Myndigheterna ska återkomma till regeringen med hur de avser att förbättra den samverkan, och vi har även den frågan levande i de myndighetsdialoger vi har.

Jag brukar vara tydlig med att det absolut bästa är om man kan förebygga att människor blir sjuka av sitt arbete, men om människor blir sjuka ska de få snabba insatser. Därför förstärker vi lagstiftningen från och med nästa år. Om en sjukskrivning förväntas överstiga 30 dagar ska arbetsgivare och medarbetare gemensamt, inom den tidsrymden, ta fram en planering för en möjlig återgång till arbete – just för att vi vet att den som går in i en längre sjukskrivning riskerar att bli fast under längre tid.

Jag återkommer alltså gärna till detta i senare inlägg, men jag skulle vilja säga att Lotta Finstorp – precis som ISF – har satt fingret på någonting som vi behöver utveckla ytterligare.

Anf. 13 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag tackar ministern. Det känns ju bra att vi har en samsyn kring problemet och delar oron. Men även om det inte känns hopplöst känns det ganska bekymmersamt att man ännu efter sex år inte har kommit till rätta med detta.

Jag tycker nog att kvalitetsbristerna och att man inte samverkar direkt och omedelbart med myndigheter, arbetsgivare och så vidare är det stora problemet. De kvalitetsbrister som togs upp i ISF:s rapport handlar också om hur utredningarna görs. Det finns kvalitetsbrister i detta. Den enskilde blir ju väldigt utelämnad när samverkan inte sker och utredningarna inte håller en god kvalitet. Många människor hör av sig både till ministern och till oss riksdagsledamöter om att de känner sig utelämnade när de inte blir hörda eller inte får rätt utifrån den situation de befinner sig i.

De långa sjukskrivningarna har ökat betydligt, och jag tycker att Försäkringskassans korta analyser är bra att ta till sig av. 2017:2 visar att chansen att komma tillbaka till arbetet minskar ju längre tid man är borta. Det är ganska självklart; tröskeln blir högre. Om man dessutom har mått dåligt under lång tid blir det tufft att komma tillbaka när man har varit borta länge. Jag vill inte säga ”Vad var det vi sa!”, men det var exakt den farhågan vi hade när regeringen tog bort den borte tidsgränsen. Vi menade att tidsgränsen behövdes framför allt ur ett individperspektiv – för att den enskilde även via den tidsgränsen skulle kunna ställa krav på att få den hjälp man faktiskt har rätt till.

Det vi ser nu är att de riktigt långa sjukfallen ökar oroande mycket. Jag skulle vilja höra lite grann om hur ministern ser på och analyserar anledningen till att de långa sjukskrivningarna har ökat. Antalet sjukfall som är längre än ett år är nästan 7 000 fler än vid samma tid förra året – alltså 7 000 fler personer. Jag skulle vilja höra lite om hur ministern ser på det. Det finns ju ett åtgärdsprogram som är framtaget för att målet ska nås, men just med de långa sjukskrivningarna kanske det är något som överraskar eller som man blir bekymrad över.

En väl fungerande sjukskrivningsprocess förutsätter ju att alla berörda aktörer får ta sitt ansvar och att alla blir involverade och får rätt information, till exempel. Många gånger säger arbetsgivare att läkarintygen är, som någon uttryckte det, anorektiska. Det finns så lite information i ett läkarintyg att arbetsgivaren inte vet hur man ska kunna hjälpa Lisa eller Kalle. Det kanske är en mindre arbetsgivare som inte är så van att hantera detta. Det är inte alltid man ens kan förstå ett läkarintyg, och är det för lite information blir det ännu svårare.

Har man då inte stöd från till exempel Försäkringskassan att läsa mellan raderna vad det egentligen innebär blir det ännu svårare. Förutsättningarna för att man ska kunna ta sitt ansvar måste ges. Ministerns svar innehåller ett förslag om ett förtydligande av arbetsgivares ansvar för rehabilitering, men arbetsgivarna måste ju ges förutsättningar att ta det ansvaret.

Anf. 14 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack för inlägget, Lotta Finstorp! Delvis gör vi samma analyser, och delvis gör vi kanske inte samma analyser.

Vi hade en situation hösten 2014 där sjukskrivningarna hade ökat ganska ordentligt mellan 2010 och 2014. Under samma tidsperiod hade närmare hundratusen kommit i kontakt med den bortre tidsgränsen och utförsäkrats. Sedan fanns det personer som kommit in i försäkringen på nytt igen – för både andra och tredje gången. Det var ingen bra ordning. Det var ingen bra ordning att ha en försäkring där sjukskrivningarna ökar, där kostnaderna ökar och där människor snurrar runt i ett system, kommer in som nya sjukfall och därmed på ett sätt försvårar statistiken och uppföljningen när det gäller de behov dessa personer har.

Mellan 2010 och 2014 sjönk också antalet prövningar vid 90- och 180-dagarsgränserna med nästan 50 procent. I det åtgärdsprogram regeringen lade fram hösten 2015 var en viktig del för regeringen för det första att förbättra kvaliteten i bedömningarna och för det andra att fler skulle få en bedömning. Vi sköt också till 250 miljoner för detta till Försäkringskassan, och fler prövas i dag.

Jag skulle dock vilja säga att det som många gånger sker i dag är att man prövar rätten till ersättning i större utsträckning än man prövar möjligheterna till återgång i arbete. Jag tycker att ISF på ett utmärkt sätt pekar på detta i sin rapport och att det alltså är en brist. Det är också en fråga jag är uppmärksam på, det vill säga att vi måste utveckla kvaliteten ytterligare i Försäkringskassans samordningsansvar vid 90-dagarsgränsen.

Jag delar Lotta Finstorps ingång att Försäkringskassan behöver vara medveten om att man har fortsatta kvalitetsbrister, och även Försäkringskassan ser och säger detta när vi har myndighetsdialog. Man satsar också mycket resurser på att åtgärda dessa kvalitetsbrister, och det är ett långsiktigt arbete. I den här situationen, när man alltså skärper prövningarna av

rätten till ersättning, har bristen på närvaro i dialogen med arbetsgivaren kanske försämrats i större utsträckning. Det måste vi åtgärda. Det gäller även dialogen mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården. Där ser jag bland annat att den ganska kraftfulla utbyggnaden av rehabiliteringskoordinatorer i primärvården har en väldigt viktig roll att fylla. Jag besökte Hässelby vårdcentral ganska nyligen och träffade där rehabiliteringskoordinatorn och ledningen, som berättade att 43 av 50 vårdcentraler i Stockholm nu har en rehabiliteringskoordinator. Detta är ett väldigt bra tecken på att saker och ting kan ske tidigare i sjukfallet.

Jag är, utifrån mitt ansvar, fullt införstådd med att det kan behövas ytterligare åtgärder för att stärka kvaliteten i rehabiliteringskedjan, och jag är beredd att vidta dessa åtgärder. Jag tror att det kan fungera ännu bättre. Jag är övertygad om det. Inte minst är det viktigt för individens bästa att man stärker individens rätt till inflytande i denna process för att få ett stöd till återgång i arbete.

Det som jag talar om när det handlar om arbetsgivarens rehabiliteringsansvar är den lagstiftningsförändring som träder i kraft nästa år. Där skjuter vi till medel till arbetsgivaren för att arbetsgivaren ska kunna ta in expertkompetens och tillsammans med medarbetaren tidigt kunna ta fram en plan och utforma ett stöd för att medarbetaren ska kunna komma tillbaka igen.

Anf. 15 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Att den enskilde rent fysiskt sitter ned vid samma bord som arbetsgivaren, Försäkringskassan, hälso- och sjukvården samt kanske Arbetsförmedlingen – om man är i det stadiet – tror jag är oerhört viktigt.

De långa sjukskrivningarna måste också kopplas till köerna inom hälso- och sjukvården. Jag såg statistik som visade att sjukskrivningarna kan bli förlängda därför att det inte finns en läkare som kan undersöka om den enskilde har arbetsförmåga. Detta gäller ju inte bara ett fall, utan det gäller ganska många personer. Allting hänger ihop.

Jag tror att det är oerhört viktigt att stötta arbetsgivarna. Jag blir även lite stolt över rehabkoordinatorerna. Detta började som ett Finsamprojekt i Sörmland och blev mycket framgångsrikt. Det är jätteintressant att det nu finns över hela landet. Det är helt rätt att jobba på detta sätt. Individen hamnar verkligen i centrum, och man träffas rent fysiskt, så jag är faktiskt lite stolt över detta.

Vad gäller köerna i hälso- och sjukvården är det så att allting hänger ihop. Om man ska kunna förkorta de långa sjukskrivningstiderna måste man ha en väldigt tät individkontakt, och då är det Försäkringskassan som har ansvaret för samordningen.

ISF identifierar ett flertal förbättringsområden. Arbetet med grundläggande utredningar behöver utvecklas. Om man inte har god kvalitet i utredningen från början följer detta med om sjukfallet blir långvarigt. ISF visade i och för sig i en tidigare rapport att det är tveksamt om tidiga insatser är bra eller inte, men jag tror att sjukskrivningstiderna kan kortas med tidiga insatser och hög kvalitet på utredningarna.

Anf. 16 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Lotta Finstorp, för ditt inlägg! Det var väldigt spännande att höra om att rehabkoordinatorerna började som ett Finsamprojekt.

Prot. 2017/18:10
26 september

Svar på
interpellationer

Jag är också något av en vurmare för Finsam när det gäller att hitta nya, smarta lösningar på vissa samhällsproblem, så det var roligt att höra detta.

Just nu pågår arbete på Socialdepartementet. Detta har utvecklats snabbt. Så är det när det handlar om en åtgärd som alla ser nyttan av och som verkligen fungerar – då händer det saker.

Det som vi gör nu är att titta på de långsiktiga förutsättningarna för rehabkoordinatorer som en permanent yrkesgrupp inom hälso- och sjukvården. Vilken utbildningsgrund ska man stå på? Vilka tidsmässiga förutsättningar ska man ha? Detta är ett arbete som just nu pågår internt på Socialdepartementet och som förhoppningsvis ska stärka kvaliteten än mer.

När vi står och talar om dessa saker kommer jag att tänka på flera saker. Jag känner till att vi i samband med en hel del diagnoser har en situation med ganska långa köer inom vården. Man väntar på en operation, och så tickar tidsgränserna iväg. Detta är någonting som vi måste fundera mer på, för målet med detta är ju att människor ska komma tillbaka till hälsa och, inte minst, till arbete. Då får inte tidsgränser bli ett hinder.

Jag har inte någon färdig lösning på detta, men jag har blivit uppmärksam på det. Den naturliga lösningen är förstås att få ned köerna i vården, men det låter sig inte göras över en natt.

En annan sak som jag tänker på när vi talar om detta är att det lätt blir så att våra myndigheter förstärker stuprören när man ska fokusera mycket på sina uppdrag. Den signal som jag tydligt vill skicka är att myndigheter, hälso- och sjukvård och Försäkringskassan måste förstå att det inte fungerar med stuprör om vi ska klara dessa utmaningar kring individen framgent. Man måste jobba med hängrännorna – annars löser man det inte för individen.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2016/17:625 om vinstbegränsning i skolan

Anf. 17 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Maria Stockhaus har frågat mig vad som händer med elevernas valfrihet och kvaliteten på elevernas skolgång.

Frågan är föranledd av att regeringen och Vänsterpartiet är överens om att en proposition ska läggas fram om vinstbegränsning i skola och omsorg samt om att en utredning ska tillsättas som ska se över olika lösningar för att säkerställa att skattemedel används till det som de är avsedda för också i sjukvården. Avsikten är att lägga fram en proposition i mars 2018. Den ska utgå från Valfärdsutredningens förslag, men detaljerna får avvakta tills lagrådsremissen presenteras.

Skälet till att vi avser att gå fram med förslaget är enkelt: Vinst som incitament hör inte hemma i välfärdssektorn. De resurser som skattebetalarna tillför skolväsendet ska komma barnen och eleverna till del. Något är fel i ett system där ett börsnoterat skolföretag å ena sidan kan ta emot statligt stöd för likvärdighet och å andra sidan prioritera aktieutdelningar framför förstärkningar av utbildningen och bättre villkor för lärarna.

Samtidigt som vinstjakten ska stoppas ska vi värna valfriheten och mångfalden i välfärden. Den borgerliga oppositionen och Sverigedemokraterna tycks utgå ifrån att det är en ekvation som inte kan gå ihop. De menar att skolföretag kommer att stänga ned om en vinstbegränsning blir verklighet.

Men jag vet att detta inte är den främsta drivkraften för alla fristående skolor. Den idéburna sektorn är en viktig del av svensk skola och har tagit ett stort ansvar där andra har brustit. När skolkoncernen JB Education gick i konkurs gick till exempel Stockholms Stadsmission in och tog över några av deras skolor.

Det genuina engagemanget för en bra skola finns förstås inte bara i den renodlat idéburna sfären – det är bredare än så. Enligt en enkät som Friskolornas riksförbund gjorde bland sina medlemmar 2014 var de viktigaste drivkrafterna att kunna bidra till människors utveckling och inläring, att kunna erbjuda utbildning av högsta kvalitet och att kunna arbeta självständigt efter egna idéer. Ingen svarade att de gjorde det för att tjäna mycket pengar, vilket motsäger interpellantens tes att fristående skolor skulle läggas ned om vinstbegränsningar infördes.

De som vill komma åt avarterna utan att begränsa möjligheten att ta ut vinst riskerar att behöva ägna sig åt snåriga detaljregleringar. Det innebär mer byråkrati och därigenom också minskad tillit till professionen. Jag tycker inte att det är vägen framåt för svensk skola. Det går inte att detaljkontrollera fram kvaliteten.

Anf. 18 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Tack, utbildningsministern, för svaret!

Jag funderar ibland på om regeringen själv förstår vad det förslag som Ilmar Reepalu har kommit fram till verkligen går ut på. Statsministern har gett intryck av att inte riktigt förstå, och när utbildningsministern i sitt svar pratar om att ta ut vinst undrar jag om det är så att även utbildningsministern har missförstått vad förslaget faktiskt går ut på.

Det finns inget parti som vill ha oseriösa aktörer som äventyrar kvaliteten för sin egen ekonomiska vinnings skull inom svensk välfärd, och detta gäller naturligtvis även skolor och förskolor. Det behövs bättre kontroll av dem som ansöker. Vi behöver även ha bättre kontroll av kvaliteten och en bra uppföljning via Skolinspektionen.

Det förslag som nu ligger på bordet är ett dråpslag mot fristående verksamhet och ett dråpslag mot valfriheten. Om 80 procent av friskolor och fristående förskolor riskerar att läggas ned, vad finns då kvar att välja på?

I Stockholms läns kommuner har vi en större andel elever i fristående verksamhet. Vi har också en befolkningsökning som gör att de flesta kommuner i Stockholms län kämpar hårt med att få fram platser för att klara av det behov av platser som befolkningsökningen medför.

Med det här förslaget finns enligt remissinstanser en risk för att 80 procent av dessa verksamheter tvingas läggas ned. Ett litet överslag ger att det handlar om ungefär 100 000 platser i Stockholms län. Jag har faktiskt svårt att förstå hur kommunerna ska kunna klara det här. Jag vet själv av egen erfarenhet hur det är att sitta i en kommun och försöka pussla med att få fram skolplatser. Det är i och för sig trevligt när det är många barnfamiljer som vill flytta till kommunen, absolut, men alla barn ska också få skolplats.

Det förslag som nu eventuellt läggs på riksdagens bord har fått hård kritik av väldigt många remissinstanser. Att Vänsterpartiet hyllar förslaget beror väl på att de i grunden inte tycker att det ska finnas någon fristående verksamhet inom välfärden. Men att Miljöpartiet är villiga att gå med på det tycker jag är märkligt. Detta parti var åtminstone tidigare för valfrihet och mångfald inom skolan.

Herr talman! Vinstbegränsningsförslaget är feltänkt. Revisionsbyrån Pricewaterhousecoopers har gjort en analys av det. Nu riskerar jag att bli lite teknisk, men begränsningen av hur mycket överskott verksamheten får gå med ska räknas enligt en viss procent av det operativa kapitalet. Det handlar inte om hur mycket pengar som ägarna plockat ut, utan om hur mycket överskott får man ha i förhållande till det operativa kapitalet. Problemet är att de allra flesta välfärdsverksamheter har ett väldigt litet operativt kapital om de inte äger fastigheten, vilket väldigt få fristående verksamheter gör. Det innebär att ungefär 90 procent av fristående förskolor och 88 procent av fristående skolor riskerar att hamna på en tillåten rörelsemarginal som ligger under 2 procent. Enligt Pricewaterhousecoopers innebär det att en verksamhet helt enkelt inte kan överleva. Man klarar inte oförutsedda utgifter. Man klarar inte av att någon till exempel blir långtidssjukskriven i en liten verksamhet.

Jag undrar om utbildningsministern, trots all kritik mot förslaget och dess konstruktion, verkligen tycker att detta är ett rimligt sätt att få bort oseriösa aktörer inom skolområdet. Jag har heller inte lyckats få svar från utbildningsministern på frågan i min interpellation om hur kommunerna i Stockholms län ska klara av sitt uppdrag att utveckla skolan och ha skolplatser till alla elever som flyttar in i våra kommuner eller är födda här om 100 000 platser som finns i dag försvinner.

Anf. 19 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Först skulle jag vilja tacka Maria Stockhaus för att hon har lyft den här viktiga debatten. Det vore naturligtvis ett dråpslag för Sveriges skolelever och för de fristående verksamheter som finns om man skulle införa ett vinstförbud.

När jag lyssnar på ministern går mina tankar till någon SSU-kongress eller Ung Vänster-kongress. Man pratar om onda riskkapitalister, och man pratar om en vinstjakt. Jag vet inte om utbildningsministern har varit ute och rest i Sverige och träffat till exempel Jan Nordin i Sundsvall, som startade en fristående skola med tio kollegor för ett antal år sedan. Han har skrivit ett desperat öppet brev där han berättar om vad som var hans incitament när han startade sin verksamhet. Vi kan väl konstatera att han i detta öppna brev inte nämner vinstjakt. Han nämner inte att han startade verksamheten i syfte att göra vinster, så i den bemärkelsen har naturligtvis ministern rätt. Men han säger också i samma krönika, herr talman, att man inte hade kunnat starta med det förslag som regeringen sannolikt kommer att lägga fram.

I min hemstad Gävle finns det en fantastiskt skicklig kvinnlig företagare som har ett företag för personlig assistans. Hon har också skrivit ett öppet brev till regeringen och Stefan Löfven där hon beskriver konsekvenserna för sitt företag. Hon beskriver där att hon inte hade kunnat starta verksamheten med detta förslag och att hon med stor sannolikhet kommer att få lägga ned den. Hon ger uttryck för samma sak: Man startade inte

verksamheten för att göra stora vinster, utan för att man ville förbättra välfärden. Men konsekvensen av det vinstförslag som ligger blir naturligtvis att man får lägga ned.

Vi kan också läsa ett öppet brev från Skellefteå, där en företagare som är verksam i välfärdssektorn beskriver samma sak.

Det är en obehaglig retorik. Jag tycker att regeringen borde uppskatta alla de tusentals småföretagare som har satt hus och hem i pant för att förbättra välfärden. Tänk om regeringen i stället lade samma tid, samma energi och samma kraft på att förbättra till exempel den kommunala skolan! Ungefär 85 procent av grundskoleeleverna går i den kommunala skolan. Det är väl där vi ska lägga tiden? Vi ska lägga kraften och engagemanget på att förbättra skolresultaten i Sverige, herr minister, och inte på att attackera verksamheten för de övriga 15 procent som faktiskt fungerar. Det är en obehaglig och verklighetsfrämmande retorik som jag tycker är ovärdig svensk debatt. Jag tycker att det är ovärdigt att peka ut Pernilla i Gävle och Jan i Sundsvall för att de skulle ägna sig åt vinstjakt, när deras ambition naturligtvis är att förbättra verksamheten och förbättra valfriheten.

Precis som Maria Stockhaus blir jag förvånad över att Miljöpartiet, som historiskt sett har stått på valfrihetens sida, nu har slagit armkrok med Vänsterpartiet. Vänsterpartiet har väl aldrig någonsin stått upp för valfrihet i Sverige? Varför låter ni Vänsterpartiet, ett ytterlighetsparti här i Sveriges riksdag, bestämma att vi ska ta bort valfriheten för alla Sveriges skolelever som har valt en fristående skola?

Herr talman! Jag vädjar till regeringen att dra tillbaka det här förslaget. Lägga kraften på att förbättra den kommunala skolan i stället!

Anf. 20 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Låt mig i tankens värld ta med utbildningsministern på en resa i Sverige! I hjärtat av Dalarna ligger en tätort med drygt 35 000 invånare. Det är en typisk svensk småstad, men den har ett förflutet som handelsplats och skolstad. Tidigt fanns här olika slags utbildningar för att försörja traktens olika näringar med arbetskraft, och här startade Sveriges första seminarium för utbildning av lärare 1864, alltså för mer än 150 år sedan. I denna miljö frodas givetvis också den pedagogiska mångfalden. I tätorten finns 20 fristående förskolor och skolor. Eleverna och deras föräldrar har möjlighet att välja vilka speciella talanger de vill utveckla och vilka kunskapsbehov de vill tillgodose. Tack vare den friskolereform som genomfördes av den borgerliga regeringen på 90-talet finns den möjligheten. Jag vill nu berätta om tre av de här fristående skolorna.

En pedagog med mångårig lärarerfarenhet hade en dröm om att eleverna skulle få utveckla sina kreativa sidor, med musik och sång och andra konstarter, och få möjlighet att utveckla bägge sina hjärnhalvor för att också bli bättre i teoretiska ämnen, något som man inte hade getts möjlighet till i den kommunala skolan. Den här skolan blev snabbt en av de populäraste i kommunen och har i dag drygt 500 elever och ett sextiotial anställda.

Eva hade arbetat som förskollärare i kommunen, men tyckte att hon kunde utföra förskolans uppdrag på ett bättre sätt. Hon startade en förskoleverksamhet som i dag har drygt 100 barn och ett trettiotial anställda. Där ger hon barnen en trygg, bra och stimulerande start på livet.

En grupp lärare som arbetade på en kommunal gymnasieskola och tyckte om att pröva nya pedagogiska idéer, men inte fick utlopp för dem, startade en gymnasieskola. Den har fått kvalitetsutmärkelser och är en av de få certifierade FN-skolorna i Sverige.

Vad har då de här tre skolorna gemensamt? Jo, alla tre ägs och drivs av enskilda personer som startat sin verksamhet för att de haft en speciell idé om utbildning. De har inga stora kapital bakom sig. Men de känner sig i dag helt maktlösa och förtvivlade, för de vet inte hur det ska vara möjligt för dem att fortsätta driva sin verksamhet om man inför ett vinstförbud i enlighet med Reepaluförslaget. De känner också att de framställs som girigbukar som äter barn och tar skattepengarna ifrån dem när det i stället är kvalitet som är deras drivkraft.

Tusentalet föräldrar och elever i den här lilla småstaden vet inte heller om de kan fortsätta att få sin utbildning på de skolor där eleverna går i dag. Jag vill veta: Vad ska jag göra där jag går därhemma och träffar dem på gatan? Vad ska jag ge dem för svar? Vad vill ministern ge dem för svar?

Anf. 21 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag tycker väldigt synd om utbildningsministern. Jag undrar om utbildningsministern verkligen tror på det här förslaget. Historiskt sett har Miljöpartiet varit ett parti som är för valfrihet och det småskaliga, i synnerhet när det gäller skolan.

Är verkligen det största problemet vi ser i skolan att man inte ska kunna få göra vinster i välfärden när 20 procent av alla elever inte ens klarar av grundskolan? Det är väl där vi i grund och botten har ett problem.

Herr talman! Tyvärr har Miljöpartiet blivit övertalat av både Vänstern och Socialdemokraterna för en idé som visar socialismen när den är som värst. Det handlar om att förbjuda valfriheten. Att välja skola vill alla kunna göra. Men om förslaget blir verklighet och skulle gå igenom riksdagen kommer det i princip inte vara möjligt.

Det handlar inte om vinster i välfärden. Det handlar i grund och botten om en avsky för konkurrens. Kommunerna har alltid bedrivit skola, och nu finns det andra som driver skola. I grunden finns det någonstans i det socialistiska hjärtat att man inte gillar det. Man gillar inte konkurrens till kommunerna. Före friskolereformen var det kommunalrådet som fick bestämma vilken skola som barnen skulle gå i, och alla var kommunala. Då gav man också mer makt till politiken och mindre makt till människan. Då talar vi om eleven eller familjerna.

Att förbjuda vinster i välfärden är precis som det låter. Det är ett näringsförbud. Skolföretagen är inte kapitalintensiva företag. Med anledning av det förslag som nu ligger, att man endast får ta ut 7 procent plus statslåneräntan på operativt insatt kapital, innebär det bara några tusenlappar som man sedan kan lägga tillbaka i bolaget för att kunna parera exempelvis dåliga år. Det är snarare kommunerna man ska fokusera på.

Vi ska fokusera på förluster i välfärden. Det är väldigt märkligt när man exempelvis har en skolpeng att en privat aktör eller en fri aktör gör en vinst medan kommunerna många gånger gör en förlust. Då ska man också titta på effektiviteten.

Hur kommer det sig att vissa kan klara av utbildning med en bättre effektivitet än vad kommunerna kan göra? Vi ska snarare tala om förluster

i välfärden, herr talman. Det är viktigt att fokusera på. Det gäller också att alla elever kan gå ut skolan och klara sig i livet.

Om man förbjuder vinster i välfärden kommer man att förbjuda valfriheten. Det finns inga företag som kan klara av detta med det förslag som ligger. Då blir det helt enkelt konkurser.

Anf. 22 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det låter lite på debatten hittills som att vi i dag har ett perfekt system. Det finns ingenting som kan förbättras. Sanningen är att vi är det enda landet i hela världen som låter vinstdrivna aktiebolag driva grund- och gymnasieskola. Tidigare var det även Chile, men de har övergett det systemet. Det är människor från många länder som har kommit hit för att titta på det svenska skolsystemet. Men det är ingen som har tagit efter den delen av vårt svenska skolsystem med de vinstdrivna aktiebolagen.

Hade det bara handlat om att aktiebolagen hade fått lov att bedriva skolverksamhet kanske det inte hade varit så allvarligt. Men de gör det med stöd av våra skattepengar. De gör ett stort överskott och tar ut en stor vinst. Det har genom åren handlat om miljardbelopp. Frågan är om inte de pengarna hade gjort bättre nytta i form av fler lärare, bättre undervisning och exempelvis bättre stöd i skolan till elever med särskilda behov.

Våra skattepengar är inte obegränsade. Det är inte någon mänsklig rättighet för ett riskkapitalbolag att gå in och bedriva grundskoleverksamhet och lägga beslag på enorma övervinster. Man talar ofta om att det finns en jättestor risk att de företagen lägger ned. Den risken finns i så fall redan i dagens system.

Vi såg till exempel JB-koncernen, med riskkapitalbolag i botten, som plötsligt lade ned en gymnasieskola i Malmö, där jag kommer ifrån, och eleverna stod utan betyg. De hade jättestora problem med hur de skulle kunna söka sig vidare. Det problemet har vi med att vi har tillåtit bolagen att komma in. De har inte alls någon långsiktighet och ansvar för vad som händer för lärare och elever. Det ansvaret faller tillbaka på kommunerna.

Ett argument för att tillåta att det ska vara helt fritt för vinstdrivna företag är att man skulle släppa fram alternativen med olika pedagogik, idéburna verksamheter och ideella verksamheter. Problemet är att riskkapitalbolagen till stor del har tagit över. Det har varit de som har vunnit upphandlingarna. Därför har de andra tryckts tillbaka. En anledning till vinstbegränsning är att man ska kunna få bort de oseriösa aktörerna och släppa fram de andra. Det handlar inte om något totalt förbud mot icke-kommunalt styrd skolverksamhet.

Jag förstår inte hur man kan försvara systemet vi har i dag när man har sett de stora problemen. Vi kan se att barnens skolresultat har sjunkit enligt OECD. Nu har det äntligen vänt. Men fortfarande är likvärdigheten i skolan ett stort problem. Det handlar om skillnaderna mellan eleverna. Det är helt avgörande om vi ska klara arbetslösheten i framtiden att alla elever klarar godkända betyg. Då räcker det inte att det finns de som har jättebra betyg. Vi måste också lyfta de elever som i dag har problem. Det gör vi inte om vi inte kommer till rätta med problemen med likvärdighet.

Det finns ett intresse hos riskkapitalbolagen att hålla nere kostnaderna. Då blir det också en risk för segregering. Man har skolor där det är mest barn till högutbildade föräldrar med ganska goda inkomster. Barn från hem

med lägre inkomster där föräldrarna har lägre utbildningsbakgrund riskerar att hamna på andra skolor. Vi måste snarare se till att barnen går tillsammans.

När man har sammanfört elever som har höga resultat med elever som har låga resultat visar alla tendenser att då höjer eleverna med lägre resultat sina resultat utan att de med bra resultat får sämre resultat. Någoting måste göras. Det är mest uppenbart just inom skolans område att vi måste komma åt riskkapitalbolagen.

Anf. 23 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag vill rikta ett stort tack till Maria Stockhaus för interpellationen och för det stora engagemanget i frågan hos inte minst den moderata riksdagsgruppen. Ni är såklart välkomna också till alla andra interpellationsdebatter som Maria Stockhaus och jag har.

Hade ni kommit till dem hade till exempel Lars Beckman kunnat höra om de 20 000 fler som anställts i svensk skola under de senaste åren. Tre av fyra lärare har i dag ett statligt lönepåslag. Det har införts legitimerade lärare i grund- och gymnasieskola.

Staten går in och jobbar medvetet med skolutveckling på över 200 skolor som haft särskilt stora utmaningar och är med och lyfter resultaten. Det är den största förändringen i statens relation till skolan sedan kommunaliseringen och inrättandet av Skolinspektionen.

Vi har äntligen vänt så att vi i dag får fler speciallärare i skolan. Vi gör stora investeringar i minskade barngrupper i fritis och förskola och hur vi ska ge lärare ett starkare mandat att redan i lågstadiet sätta in det stöd en elev behöver när de ser att en elev behöver det.

Vi har ett stort engagemang för eleverna i alla Sveriges skolor för att de ska få de kunskaper de behöver hela vägen fram till att lämna nian med biljetten vidare in i gymnasiet och att ta makten över sitt eget liv.

Jag konstaterar, herr talman, att mycket av den kritik som handlar om hur man tekniskt ska utforma ett förslag om vinstbegränsning har sitt ursprung i hur Valfärdsutredningen lade fram sina förslag. Regeringen har ännu inte presenterat en lagrådsremiss. Den tanke som jag framförde i mitt interpellationssvar är att vi ska kunna gå fram med en proposition i mars 2018, och jag kan därför inte svara på enskilda frågor om exakt hur det ska utformas förrän vi är färdiga i beredningen. Vi tar nu in alla de remissynpunkter som kommit på Valfärdsutredningens förslag för att komma fram med ett så bra förslag som möjligt.

Jag konstaterar också att flera av frågorna som ställs konsekvent utgår från det förhållande att om vi inför en vinstbegränsning omöjliggör det att man ska kunna driva friskola i Sverige. Så är det inte. De exempel ni nämner på väldigt bra skolor och skolinnovatörer och lärare och rektorer som vill vara med och driva någonting för att ge eleverna bästa möjliga skola, liksom många av de friskoleaktörer jag själv möter, är just exempel på skolor som vill fortsätta verka även om vi ställer krav på att de skattepengar som ni och jag lägger in i verksamheten ska nå fram till eleverna.

Vi har redan kunnat göra klart att om det regelverk vi lägger fram för aktiebolag inom skolsfären innebär svårigheter och fyrkantigheter, för att det av naturen måste vara på det sättet, ska idéburna verksamheter undantas så att de kan känna trygghet i att de kan drivas vidare i den form man har.

Herr talman! Jag skulle vilja avsluta med några frågor. Det talades i interpellationsdebatten om att det finns eller i varje fall har funnits oseriösa aktörer, och vi har ju haft exempel på att elever i princip har mötts av en lapp på dörren där det stod: Ledsen, men jag har tömt bolaget på pengar och konkat verksamheten – lycka till!

Ser inte Moderaterna att detta, alltså avsaknaden av regler som garanterar att pengarna som du och jag stoppar in i verksamheten också kommer fram till eleverna, leder till att förtroendet för *alla* friskolor, också de friskolor som gör ett jättebra jobb och som ni nämner, skadas?

Man talar om att man vill kunna garantera att alla skolor har en bra kvalitet. Men hur ska man göra det om man först släpper in alla oavsett kontroll och oavsett om man vet vad pengarna ska gå till och sedan går in och detaljkontrollerar, vilket leder till mer byråkrati för lärare och rektorer? Ser inte Moderaterna att mer byråkrati riskerar att hämma just mångfalden och de pedagogiska alternativen?

Anf. 24 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Det har varit många inlägg här. Jag nämnde att det viktiga som vi skulle vilja se är en tuffare kontroll av dem som är på väg in. Innan man får tillstånd att bedriva verksamhet behövs alltså en bättre kontroll. Skolinspektionen har nu i uppgift att titta även på ekonomin så att man säkerställer att pengarna stannar i bolaget och att pengarna går till det som de är avsedda för. Jag tycker alltså att det finns ett bra svar på just den frågan. Det här handlar inte om bolag som drivs av vinstintresse, utan det här handlar om små bolags möjlighet att överleva.

Det är sagt att förslaget ska baseras på Valfärdsutredningens förslag, och det är den konstruktion som ställer till med problem för inte minst de små aktörerna men även för de stora. Jag vet inte om utbildningsministern har hört att Internationella Engelska Skolan senarelägger eller till och med funderar på att avbryta sin etablering i Karlskrona på grund av osäkerheten kring framtiden när det gäller möjligheten att bygga upp buffertar och möjligheten att växa och finnas kvar. Det tycker jag är ganska allvarligt. Det är en skolkoncern som – åtminstone är det min bild efter de besök jag har gjort – är väldigt seriös och åstadkommer bra resultat för sina elever. Det är allvarligt, tycker jag, om den koncernen väljer att inte starta sin etablering.

Jag vet inte om utbildningsministern har läst Pricewaterhousecoopers analys, men den är väl värd att läsa. Den visar att 86 procent av de välfärdsbolag som riskerar att hamna under rörelsemarginalen på 2 procent, som enligt dem är absolut avgörande, inte för att dela ut en massa pengar till ägarna utan för att bolaget över huvud taget ska överleva, har färre än tio anställda. Det är de här små företagen som inte får någon möjlighet att bygga upp en buffert, och de har ingen möjlighet att parera oförutsedda utgifter. Jag har inga siffror på det, men jag skulle nog säga att över 90 procent av de här bolagen väl aldrig har delat ut en krona till någon av sina ägare.

De här företagen har helt enkelt inte möjlighet att överleva. Vad händer med barn som går i de här verksamheterna? Det här kommer att vara ett dråpslag för många av de här små aktörerna.

Jag har svårt att förstå att en regering som kallar sig feministisk vill slå så hårt mot just kvinnliga entreprenörer. Jag vet inte hur många besök jag

har gjort i Stockholms län i små förskolor där en driven förskollärare har en idé om hur man vill utveckla verksamheten och inte känner att man får gensvar i en kommunal organisation utan i stället startar ett bolag och driver sin verksamhet med upp till kanske tio anställda.

Föräldrar uppskattar den här typen av småskalig verksamhet där man har en närhet till ledningen och vet att ledningen har ett engagemang. Det är lätt att påverka som förälder och det är lätt att ha en dialog med dem som driver verksamheten. Jag försökte vara tillgänglig när jag var kommunalråd och ansvarig för förskola och skola, men det är inte alltid så lätt att få tag i ansvarigt kommunalråd och föra en dialog. Det kan kännas långt bort, till skillnad från hur det kan vara i de här mindre verksamheterna.

Ni kallar er för en feministisk regering, och bevisligen kommer den här regeringen att slå extremt hårt mot kvinnligt företagande och göra det mycket svårt för dessa kvinnor att kunna driva sin verksamhet vidare. Jag har väldigt svårt att förstå det och skulle gärna vilja ha ett svar på hur utbildningsministern ser på förslaget i förhållande till just kvinnligt företagande.

Anf. 25 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag vill ge utbildningsministern helt rätt. Moderater brinner för valfrihet. Vi brinner för att den lilla människan ska ha möjlighet, oavsett ekonomisk bakgrund, att kunna välja sin egen skola. Det är grundfundamentet för oss moderater. Jag brukar säga att vi är frihetens och marknadsekonomins främsta försvarare, och jag tycker att det är djupt olyckligt att den här regeringen har slagit armkrok med Vänsterpartiet.

Vänsterpartiet har konsekvent – alltid, alltid – varit emot valfrihet. Att ge ett femprocentparti veto i en sådan här viktig fråga är djupt olyckligt, herr talman.

Vänsterpartiets agenda är solklar. De vill inte ha valfrihet. De vill att alla ska ha det lika dåligt. Där finns en tydlig skiljelinje i politiken, och det är det här som jag tycker är så olyckligt. Jag har känt miljöpartister i många år, och hemma i min valkrets har ni en EU-parlamentariker som jag alltid har uppfattat faktiskt delar våra värderingar i den här frågan. Man har varit för det småskaliga och för valfriheten, men här har ni gett Vänsterpartiet veto.

De är konsekventa. Hillevi Larsson är konsekvent. Det ska inte vara valfrihet; alla ska ha det lika dåligt. Men jag vill, och Moderaterna vill, att man oavsett ekonomisk bakgrund ska kunna välja den skola man vill gå till eller kunna välja bort det man tycker är dåligt. Det är där vi skiljer oss åt.

Vinstförbudet är bara medlet som Vänsterpartiet använder för att slå ut alla fristående skolor, men det ska vi naturligtvis bekämpa allt vad vi kan från Sveriges riksdag.

Anf. 26 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Låt oss fortsätta att tala om den lilla tätorten med mångfald i Dalarna där det har varit möjligt att utveckla pedagogiken och där elever och föräldrar har fått möjlighet att välja skola. Lärarna som undervisar där har behörighet i sina ämnen, och det är inte svårt att få kompetent personal. Av eleverna som lämnar årskurs 9 har drygt 90 procent behörighet att söka till gymnasiet.

Inte så långt bort, bara 15 minuter med tåget, ligger den något större tätorten där kommunen inte släppt fram mångfalden vad gäller val av skolor. Det finns tre ändå, och de drivs av enskilda och engagerade pedagoger.

I den här kommunen har man fått anställa personer utan behörighet och i vissa fall med knappa kunskaper i svenska språket. De ska undervisa barn i första klass. Och i kommunen är 30 procent av eleverna obehöriga när de går ut årskurs 9.

Kan man dra några slutsatser vad gäller kvaliteten på undervisning i de här kommunerna? Kan det vara på det sättet att en kommun med mångfald och möjligheter till val för enskilda elever kan ha bättre kvalitet?

Jag skulle vilja veta vad ministern anser om det här. Jag vet att ministern är för mångfald. Men det här är signifikativt; det gäller två ungefär lika stora orter på några timmars avstånd från Stockholm med tåg.

Precis som vi har talat om tidigare och som Maria Stockhaus har framställt så bra är det kvinnor som driver många av de här företagen. Vinstbegränsning i välfärden skulle slå mot kvinnliga företagare.

Anf. 27 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! I mitt tidigare inlägg tyckte jag synd om utbildningsministern. Men jag har en bekännelse: Jag är inte skolpolitiker i den bemärkelsen, utan det sköter Maria Stockhaus väldigt bra. Däremot känner jag lukten av socialism. Det här förslaget skulle innebära precis det. Det skulle innebära näringsförbud, och det skulle resultera i att valfriheten försvinner för våra elever. Så enkelt är det.

Ministern säger att han inte kan gå in på teknikaliteter. Men just de teknikaliteterna innebär att vi inte kommer att kunna ha fria skolor i det här landet.

Det är alltså helt riktigt att Moderaterna är det parti som är engagerat i frågan, just eftersom vi alltid har varit frihetens försvarare. Vi har alltid sett den lilla människan och inte tittat på stora, kollektiva lösningar. I det här fallet skulle stora, kollektiva lösningar innebära att bara en aktör kan driva skolor i det här landet; det är kommuner, som det var förr. Det är inte en bra återgång eller utveckling, anser vi. Det kommer bara att hämma utvecklingen, i synnerhet för våra elever.

Ofta lyfts friskolan John Bauer fram i debatten om skolor som har gått i konkurs. Det är ganska ironiskt att LO var en av de stora ägarna i den friskolekoncernen, herr talman. LO är en organisation som står Socialdemokraterna väldigt nära. Då kan man säga att det var Socialdemokraterna som via LO lade ned John Bauer, som gick i konkurs. Men alla 11 000 elever – jag har för mig att det var 11 000 – fick en annan skolplats. Det löste sig i och för sig på ett bra sätt där.

Problemet är att förslaget hindrar valfriheten.

Man ska fokusera på kvaliteten i skolan och titta på förluster i välfärden.

Anf. 28 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Utifrån den här debatten skulle man kunna tro att skolan står och faller med att de här riskkapitalbolagen får fortsätta som förut, att det är de som är stommen i svensk skola, som bär upp den.

Jag skulle snarare säga att det är de som tynger ned den. Det är de som tar resurser från skolan. Det är resurser som i stället borde gå till lärare och elever. Det är riskkapitalbolagen som tränger undan de småskaliga alternativen, just de små och medelstora företag som skulle kunna gå in och göra ett bra jobb i stället. Jag kan alltså inte förstå problemet med att tränga ut de värsta avarterna.

Det ska inte vara kvartalskapitalism som styr skolan. Det kan inte vara det ultimata. Där handlar det om kortsiktiga vinster i stället för långsiktigt ansvarstagande, vilket vi behöver mer av i svensk skola.

Alla undersökningar visar att upphandlingarna missgynnar de små aktörerna. Konkurrensverket har till och med gett i uppdrag att dela upp upphandlingarna i mindre delar, just för att de små aktörerna ska kunna komma in. Jag förstår inte problemet med att i det läget begränsa för de stora riskkapitalbolagen. Det innebär inte ett förbud mot mindre aktörer. Det innebär tvärtom att man släpper fram de mindre aktörerna.

I andra sammanhang brukar vi säga att man ska kunna följa varenda skattekrona för att se vad den används till. Den ska användas på absolut bästa sätt. Så blir det inte när riskkapitalbolagen styr. Miljardvinster har runnit ut i de bolagen, i aktieutdelningar. Enskilda personer har blivit miljonärer på våra skattepengar. Det sticker i ögonen, tycker jag.

En begränsning av vinsterna betyder inte ett förbud mot fristående skolor. Det handlar om att vi ska vara ansvarsfulla med de skattepengar som kommer in. Vi behöver satsa ännu mer på elever och lärare. De är skolans största resurs.

Anf. 29 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Regeringen har gjort klart att de regler som kommer att finnas med i den lagrådsremiss och senare den proposition som vi ska presentera ska gälla företag inom skola och omsorg som är organiserade på ett sådant sätt att det finns risk att man plockar pengar – skattepengar som du och jag har lagt in – ur verksamheten.

Idéburna aktörer som på annat sätt kan garantera att de pengar som du och jag lägger in går till att skapa kvalitet för elever, eller för omsorgstagare inom omsorgen, ska inte drabbas av reglerna. Där har vi varit mycket tydliga. Den förändringen kommer att ske gentemot Ilmar Reepalus förslag i välfärdsutredningen.

Det ställdes en fråga om kvaliteten och kopplingen till fristående aktörer. Det finns bra kommunala skolor och kommunala skolor som inte håller måttet. Det finns bra friskolor och friskolor som inte håller måttet. För att säkerställa att alla barn får gå i en skola där de kan få med sig de kunskaper som behövs i livet krävs det att staten, på ett helt annat sätt än tidigare, garanterar likvärdighet över landet och mellan skolor. Staten ska vara beredd att jobba med just de skolor som har utmaningar och se till att resultatet där lyfts. Det gör vi nu.

Det ställdes en fråga om kvinnligt företagande. Vi har inte för avsikt att stoppa möjligheten för kvinnor eller män som vill starta ett alternativ till den kommunala skolan. Den möjligheten ska vara kvar. Men vi vill reglera den.

Jag tycker för övrigt att kvinnor också i alla andra branscher ska ha fulla möjligheter att driva företag och nå de högsta positionerna. Det ska inte finnas kvinnliga och manliga branscher som är för alltid givna.

Maria Stockhaus sa en intressant sak i början av interpellationsdebatten. Det handlade om hur vi kan reglera hårdare vilka som får förtroendet att driva vårt kanske viktigaste välfärdsuppdrag – att ge våra barn en bra skola. Hon öppnade för att också Moderaterna ser att det kan finnas behov av den sortens regler. Vilka sådana regler ska vi ha?

Jag tycker att ett av kraven vi ska kunna ställa på den som får förtroendet att driva skola är att de skattepengar som du och jag lägger in i verksamheten ska nå fram till eleverna och de som jobbar på skolan. Pengarna ska gå till att skapa mesta möjliga utbildning, mesta möjliga kunskap och mesta möjliga kvalitet. Det är en reglering som jag vill göra.

Möjligen är det här, när det gäller vilka regleringar vi ska ha, som det finns skillnader mellan partierna, inte om det ska finnas regleringar.

Jag vill avsluta den här rundan med att vara tydlig med varför jag tycker att en av regleringarna vi ska ha ska vara just garantin att skattepengar som går in skapar kvalitet för eleverna. Jag tycker nämligen inte att det är rimligt att vi går in med pengar i ett bolag för att skapa likvärdighet och kvalitet i undervisning och att vi i stället ser att pengar delas ut i aktieutdelning. Det är inte rimligt. De pengarna borde gå till eleverna, till att höja lärarlöner eller till att anställa fler för att skapa bättre kvalitet i den skolan.

Jag tycker inte att det är rimligt att vi har aktörer som lever av skattepengar och samtidigt registrerar sig i skatteparadis för att undvika att betala skatt.

Jag tycker inte att det är rimligt att man under flera år kan plocka pengar ur en verksamhet och sedan sätta den i konkurs, så att elever, lärare och rektorer hamnar i kläm. Jag håller inte med om att det gick bra med JB. De 11 000 elever som drabbades utsattes för mycket stor oro. De visste inte vad som skulle hända efter sommaren, och det påverkade såklart deras undervisning.

Nej, jag tycker inte att det är rimligt att skolor är en spekulationsvara mellan riskkapitalbolag. När det gäller detta har jag också medhåll av den tidigare finansministern, Anders Borg, men tydligen inte av resten av hans parti, Moderaterna.

Anf. 30 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Återigen undrar jag om utbildningsministern har förstått vad förslaget går ut på. Jag skulle ha större förståelse för sättet att argumentera om det handlade om aktieutdelning, men förslaget som finns i välfärdsutredningen, som regeringen säger ska ligga till grund för sitt förslag, handlar om att begränsa vilket överskott man får göra i verksamheten. En verksamhet som är liten eller nystartad behöver gå med ett visst överskott för att över huvud taget kunna överleva. Det här handlar inte om ägare som plockar ut pengar, utan det handlar om ett bolags möjlighet att överleva.

Enligt Pricewaterhousecoopers utredning leder detta förslag till att 80 procent av alla fristående förskolor och skolor skulle tvingas lägga ned eftersom de inte klarar av att hålla igång verksamheten långsiktigt. För vissa bolag som har väldigt lite tillgångar i balansräkningen blir det ett

nollresultat. De får inte gå med plus över huvud taget. Om två elever flyttar eller en lärare blir långtidssjukskriven i en liten verksamhet innebär det att det inte finns några marginaler. Detta är problemet.

Regeringens inställning från början var att vi gemensamt skulle försöka få fram regler som ger långsiktiga förutsättningar för välfärdsverksamheterna och de bolag som drivs inom dem. Jag är helt övertygad om att vi skulle kunna diskutera detta om vi lade oss på en nivå som är rimlig. Man kan dock se att Vänsterpartiet inte vill ha kvar dessa bolag över huvud taget och tycker att politiker är bättre skickade att bestämma var elever ska gå i skolan, och det är en sak. Men jag har uppfattningen att Miljöpartiet inte har denna inställning. Och inom Socialdemokraterna är det väl ungefär fifty-fifty.

Det handlar dock om att man måste titta på hur aktieutdelningar ska hanteras. Det är där pengar försvinner ur bolagen. I detta förslag begränsas de vinstmöjligheter som bolagen behöver för att kunna överleva, och detta är märkligt.

Anf. 31 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack, Maria Stockhaus och övriga som har deltagit i interpellationsdebatten! Det gäller både dem från Moderata samlingspartiet och såklart Hillevi Larsson från Socialdemokraterna.

Jo, jag har läst välfärdsutredningen, tagit del av remissvaren och diskuterat med många inom skolsektorn, både kommunala och fristående aktörer. Det finns en del problem med förslaget, vilket är hela bakgrunden till att regeringen redan nu, innan vi har presenterat en lagrådsremiss och en proposition, har klargjort att den som på annat sätt kan garantera att de skattepengar som vi lägger in i verksamheten – pengar som du och jag ger till skolan – inte försvinner iväg i vinst eller tas bort på annat sätt utan faktiskt kommer fram till eleverna och skapar kvalitet i undervisningen inte ska träffas av dessa regler.

Det var en brist i Ilmar Reepalus förslag att det inte fanns något sådant undantag eller sådana möjligheter för bolagen att på andra sätt ge oss skattebetalare och den gemensamma välfärden en garanti att de kommer att hushålla med de resurser de får och att dessa kommer att gå till vad de är avsedda för, nämligen att skapa bästa möjliga skola och bästa möjliga kvalitet för eleverna. Därför har vi redan nu gjort klart att det förslag som vi kommer att lägga fram innehåller sådana regler. Det här kommer inte att gälla för alla aktörer utan bara för dem som väljer att verka i en form där man inte ger oss sådana garantier på annat sätt.

Det blir då tyvärr lite hårdare kontroll på varje krona år från år. Anledningen till att vi ställer dessa krav är att vi inte än en gång vill se skandaler och historier som vi har mött, där verksamheter inte har drivits på ett bra sätt och där pengar har försvunnit iväg någon annanstans. Pengar har hamnat i skatteparadis eller har betalats ut till aktieägare när de egentligen skulle ha gått till att skapa kvalitet i undervisningen.

Det kommer att finnas personer som tycker att dessa regler är svåra och jobbiga, men jag tror att de behövs för att skapa förtroende. Och det är i slutändan det viktigaste för alla friskolor.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 32 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Per Klarberg har frågat mig vad jag nu i det akuta skedet tänker vidta för åtgärder för att stärka säkerheten på svensk järnväg och vad regeringen har gjort sedan förra gången han påtalade problemet.

Som min företrädare redogjorde för i riksdagen den 5 maj i år i sitt svar på Per Klarbergs interpellation 2016/17:459 om åtgärder för att förhindra tågkapningar vidtas redan åtgärder i syfte att säkra en god skyddsnivå inom järnvägen – både här hemma och på EU-nivån.

På EU-nivån samordnas arbetet med skyddsfrågor inom landtransportområdet av kommissionen med hjälp av dess särskilt inrättade arbetsgrupp Landsec. När det gäller järnvägsskydd har arbetet i Landsec, liksom arbetet på nationell nivå, fokuserats på risk-, sårbarhets- och åtgärdsidentifiering, men med den skillnaden att huvudsyftet är att bedöma om åtgärder på EU-nivå bör vidtas för att komplettera det nationella skyddsarbetet.

Hittills har enighet uppnåtts kring att information och erfarenhetsutbyte kring best practice är värdefullt liksom viss gemensam metodutveckling för att stödja pågående nationellt arbete. En särskild arbetsgrupp för järnvägsskydd har därför inrättats under Landsec för dessa ändamål.

På nationell nivå inleddes under våren ett systematiskt risk-, sårbarhets- och åtgärdsidentifieringsarbete i järnvägssektorn. Arbetet bedrivs av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Trafikverket, Transportstyrelsen, Svensk Kollektivtrafik, Jernhusen AB och järnvägsföretagen och koordineras inom ramen för det i våras inrättade Nationella rådet för järnvägs- och kollektivtrafikskydd (NRJK).

Regeringen har i budgetpropositionen därtill föreslagit en satsning på sammanlagt 138 miljoner kronor under perioden 2018–2020 dels för att utöka antalet stationer som har bevakning och kameraövervakning i syfte att ge bättre skydd och planeringsförutsättningar för ökad säkerhet och trygghet vid stationerna, dels för att genom samverkan mellan olika aktörer vid stationerna utöka antalet trygghetsskapande åtgärder med stationsvärdar, vilket också utgör en arbetsmarknadsåtgärd som skapar moderna beredskapsjobb.

Jag följer självfallet utvecklingen både här hemma och på EU-nivån. Jag är också beredd på att ytterligare åtgärder kan komma att behöva vidtas, inte minst som en följd av det pågående arbetet inom NRJK och Landsec.

Anf. 33 PER KLARBERG (SD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Det finns en oro hos mig och bland mina lokförarkollegor. Det är en oro som egentligen har funnits sedan den 11 september 2001, men den har blivit mer påtaglig sedan terrorattentatet i Stockholm.

Efter varje terroråd gör samhället allt för att förhindra nästa, medan terroristerna ständigt letar efter nya massmordstekniker. Samhället är hela tiden steget efter, från flygplan som förvandlas till missiler till lastbilar som används som vapen. Vad blir nästa grej? Det kanske blir en tågkapning.

Att kapa flygplan var en känd terrorteknik på 60-talet och därefter. Man höll passagerare som gisslan för att få igenom politiska eftergifter.

Men ingen, förutom al Qaida-terroristerna som planerade 11 september-dåden, hade tänkt tanken att man kunde använda fulltankade flygplan som bomber. Ingen trodde att någon var beredd att begå självmord genom att flyga ett plan in i en byggnad. Metoderna fanns inte i de ansvariga beslutsfattarnas föreställningsvärld. Denna brist på fantasi hos beslutsfattarna ledde till att 3 000 människor miste livet den dagen.

Efter det har man frågat sig vad som blir terroristernas nästa grepp. Senast i raden är lastbilar som mordvapen. Det började redan 2014 i Kanada och Frankrike när personbilar användes för att köra ihjäl så många som möjligt. Attacken i Nice förra sommaren var den första då en terrorist med lastbil lyckades döda riktigt många människor: 86 miste livet och 434 skadades. Tidigare hade man använt lastbilar fyllda med sprängmedel. Ändå har det tagit tid för samhället att få upp ögonen för denna svårstop-pade metod. Yrvakenheten har varit betydande sedan Nice.

Efter den 11 september 2001 infördes nya säkerhetsföreskrifter för flygtrafiken för att undvika dåd av samma art. När det gäller lastbilar går det långsammare. Men efter dåden i Nice, Berlin, London och nu senast Stockholm agerade ministerns företrädare, Anna Johansson. På regeringens hemsida kallade hon till ett möte den 13 april för att förhindra att lastbilar används som fordon vid terrordåd.

Snart kommer dock terroristerna att hitta en ny metod, något som ingen har tänkt på. Det handlar om att ta någonting som redan finns och använda det som ett dödligt vapen. Det finns människor som ägnar hela sin vakna tid till att fundera ut nya terrortekniker.

Varför ska det vara näst intill omöjligt att agera innan en katastrof är ett faktum? När jag ställde ett par frågor till infrastrukturminister Tomas Eneroth om vad han nu i det akuta skedet tänker vidta för åtgärder för att stärka säkerheten på svensk järnväg och vad regeringen har gjort sedan förra gången jag påpekade problemet fick jag ett något märkligt svar.

”Regeringen har i budgetpropositionen därtill föreslagit en satsning på sammanlagt 138 miljoner kronor under perioden 2018–2020 dels för att utöka antalet stationer som har bevakning och kameraövervakning i syfte att ge bättre skydd och planeringsförutsättningar för ökad säkerhet och trygghet vid stationerna, dels för att genom samverkan mellan olika aktörer vid stationerna utöka antalet trygghetsskapande åtgärder med stationsvärdar.”

Har statsrådet egentligen en aning om – svara gärna ärligt – hur lätt det är att kapa ett tåg, stänga av alla säkerhetssystem och förorsaka en katastrof? Det är egentligen just detta som den här interpellationsdebatten handlar om.

Anf. 34 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Tack, Per Klarberg, för ditt engagemang! Jag vet att du är lokförare, och jag uppskattar verkligen engagemanget. Men som riksdagsledamot måste det vara dig väl bekant att förändringar som ska förutse det oförutsägbara kräver att man litar till expertis som kan se på vilka förutsättningar som finns att göra förebyggande insatser. Det kräver naturligtvis fantasi och kreativitet, och det kräver i ett sådant reglerat verksamhetsområde som järnvägstrafik att man tar fram gemensamma regler och gemensamma överenskommelser. Det är inte alldeles enkelt för ett land att självt vidta särskilda åtgärder eller ställa krav på producenter eller andra

att vidta skyddsåtgärder. Här finns också starka regleringar som förutsätter gemensamma överenskommelser.

Jag när stora förhoppningar om att vi i det gemensamma arbetet inom EU ska ta fram tydliga regler. Man har kommit en bra bit på vägen, men jag kan också dela ledamotens otålighet som kommer till uttryck i interpellationen i en önskan om att det ska gå fortare. Desto viktigare är det när man kommer fram till gemensamma slutsatser att de får tydligt genomslag på hela järnvägsmarknaden och på hela Europas järnvägssystem.

Skälet till att interpellationssvaret innehåller information om 138-miljonerssatsningen är att jag i allra högsta grad tycker att satsningen är relevant. I det här enskilda fallet handlar det om att ta fram skyddsåtgärder för när någon väl är ombord på ett tåg. Men nog måste ledamoten erkänna att det finns en poäng i att man redan tidigt förebygger att personer kommer in på stationsområdet. Det går att vidta bra skyddsåtgärder i form av kameraövervakning eller annat skydd. Under senare tid har vi erfarit att spårspårning har blivit mycket förekommande. Det är ett stort bekymmer för järnvägsoperatörerna nu för tiden.

Därför tror jag att man inte ska underskatta den typen av övervakningsinsatser. De gör att vi resenärer kan känna oss tryggare. Det skapas en större förutsägbarhet i planeringen av tågtrafiken. Det blir också ett bättre skydd för resenärer och personal på våra järnvägar. Det är nog så viktigt.

Naturligtvis kommer både operatörerna och NRJK:s gemensamma arbete att leda till konkreta åtgärder för skydd. Just nu utbyter man erfarenheter och tittar på best practice, och man tar fram ett antal konkreta förslag på insatser som kan göras. Jag hoppas att det arbetet kommer att gå smidigt och fort framöver, och jag kommer naturligtvis att följa frågan i mitt arbete som statsråd. Jag är själv engagerad i att göra tydliga insatser för att öka skyddet, inte minst för en så omhuldad verksamhet som vår tågtrafik i Sverige.

Anf. 35 PER KLARBERG (SD):

Herr talman! Jovisst önskar man att saker och ting gick lite snabbare. Jag hoppas att ministern förstår min frustration. Redan 2014 motionerade jag just om problemet med hur lätt det är att ta över ett tåg. Motionen behandlades i trafikutskottet våren 2015, och innan hade jag varit ute i Hagalund och fotograferat ett scenario för hur man bär sig åt, från början till slut, att ta över ett X 2000-tåg. Händelseförloppet för att ta över och kapa ett tåg i full hastighet tar tio sekunder. Jag kan informera ministern om att de övriga ledamöterna såg vettskrämda ut efter presentationen av hur lätt det är i verkligheten. Den expertkunskap som ministern efterfrågar besitter jag eftersom jag har varit lokförare i mer än 25 år.

Efter det att trafikutskottet hade berett motionen fick jag ett samtal från SJ AB:s säkerhetschef. Han ville träffa mig eftersom han hade hört talas om presentationen. Jag besökte honom dagen efter och visade upp samma presentation för honom. SJ AB:s säkerhetschef var rätt chockad efter presentationen. Han ursäktade sig med att han var nyanställd som SJ AB:s säkerhetschef.

Det har gått mer än två år. Den 7 mars i år, det vill säga två år senare, införde SJ AB ett skalskydd på sin trafikledning. SJ:s trafikledning sysslar med personalfördelningsfrågor, lokomlopp och vagnomlopp. Där sätter man in ett skalskydd, men man har sedan jag påpekade problemet för SJ

Prot. 2017/18:10

26 september

Svar på

interpellationer

AB:s säkerhetschef inte gjort något för att förhindra att obehöriga kan ta sig in till lokföraren under färd.

Den 6 november 2015 ställde jag en skriftlig fråga till statsrådets företrädare: ”Har regeringen påbörjat arbetet med ökad säkerhet på järnväg, vilka adekvata åtgärder har i så fall genomförts, och har arbetet påbörjats med att säkerställa att obehöriga inte kan ta sig in i lokförarens hytt under färd?”

Svaret som jag fick då var häpnadsväckande. Statsrådets företrädare svarade: ”När det gäller frågan om arbete med att säkerställa att obehöriga inte ska kunna ta sig in till lokföraren under färd, så är detta främst en uppgift för järnvägsföretagen själva.”

Jag undrar varför man är så avigt inställd till att säkerställa att tåg inte ska användas vid terrordåd. Trygghetsskapande åtgärder, ministern, med stationsvärdar stoppar inte terrorister. Det är jättekärt att det finns stationsvärdar på tåget, men de hindrar inte tågkapningar. Det handlar egentligen om en enkel och självklar åtgärd, nämligen att tvinga järnvägsföretagen att installera säkerhetsdörrar. Det är fråga om samma typ av säkerhetsdörrar som finns på flygplanen och som faktiskt finns att köpa på marknaden i dag. Järnvägsföretagen gör det uppenbarligen inte självmant.

Anf. 36 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jag vill påpeka att min företrädare sa i interpellationsdebatten att citatet om järnvägsoperatörernas ansvar var helt taget ur sitt sammanhang. Hon förde också ett längre resonemang om varför. Det vore bra om ledamoten inte upprepade medvetna missstolkningar av vad Anna Johansson då sa i talarstolen.

Jag blir lite förvånad när en representant för Sverigedemokraterna ändå säger att en satsning på ökad trygghet vid våra järnvägsstationer i form av kameraövervakning och värdar inte skulle ha någon som helst effekt. Tvärtom skulle det vara välkommet av resenärer, tågoperatörer, de som förvaltar fastigheterna på stationsområdena och de som arbetar inom järnvägstrafiken att vi nu ökar insatserna med 138 miljoner för att få trygga stationer och trygga miljöer för resande. Bra kameraövervakning skulle underlätta polisens arbete i eventuella brottsutredningar efteråt och i det förebyggande arbetet.

Jag måste ställa grundfrågan: Kommer Sverigedemokraterna att avslå och inte stödja den satsning vi gör för säkra stationer? Det vore anmärkningsvärt eftersom det är efterfrågat av många.

Regeringen har inte suttit helt stilla. Naturligtvis ges uppdrag till ett flertal myndigheter att ta fram beredskapsinsatser. Bland annat har både Trafikverket och Transportstyrelsen fått i uppdrag, som ska redovisas så snart som den 1 oktober, att ta fram åtgärder för att utveckla krisberedskapen. I den gäller också åtgärder mot terrordåd. Inom kort kommer jag att på mitt bord få en redovisning från våra centrala myndigheter av vilka insatser man kan göra. Regeringen är inte passiv utan tvärtom pågår ett flertal processer.

Däremot kan jag konstatera att den uppvisning som Per Klarberg gjorde för trafikutskottets ledamöter uppenbarligen ändå hade effekten att utskottet avstyrkte Per Klarbergs motion. Den fick inte bifall av Sveriges riksdag. Många andra ledamöter – jag förutsätter att ledamöterna från alla

partier är kloka – valde att göra andra bedömningar än att enskilt peka ut en åtgärd som den allra viktigaste.

Det är viktigt att göra förebyggande insatser. Men jag måste också i mitt arbete som statsråd se till att insatserna sker i enlighet med det gemensamma regelverk som finns inom EU. Även om Per Klarbergs parti inte tycker att Sverige ska vara medlem av EU tycker jag ändå att vi måste respektera de gemensamma regler som finns. Det finns ett antal gemensamma regler inom driftskompatibilitetsregleringen om vilka krav vi kan ställa på operatörerna som vi har att ta hänsyn till.

Återigen: Jag uppskattar engagemanget. Jag är själv engagerad i att se till att vi har en tryggare miljö för både resenärerna och operatörerna – och inte minst för lokförarna, som utför ett fantastiskt arbete och dessutom är hårt utsatta, inte minst med den suicidproblematik som finns inom järnvägstrafiken. Jag lyssnar gärna på klokskap från många med den erfarenheten.

Men jag tycker också att man måste ha respekt för att vissa av de här processerna kan ta tid. Ja, det är ibland frustrerande, men det är också viktigt att vi när vi kommer fram får gemensamma regler som gäller för järnvägstrafiken i Europa så att vi inte får stora skillnader i vilket skydd man har mellan EU:s olika länder. Tågen går ju tack och lov också mellan EU:s olika länder.

Anf. 37 PER KLARBERG (SD):

Herr talman! Nu måste jag ge ministern inte bara en utan två knäppar på näsan.

För det första: Motionen jag hade i trafikutskottet resulterade faktiskt i ett uttalande från utskottet som lyder: ”Enligt utskottets mening skulle det därför kunna finnas skäl för en översyn av de gällande kraven på området liksom behovet av nya eller ändrade krav. Utskottet förutsätter att regeringen aktivt driver frågan om ökad säkerhet på järnväg och att adekvata åtgärder vidtas i detta syfte.” Så visst resulterade motionen i någonting.

Så till den andra knäppen på näsan, herr talman. Ministern blandar ihop interpellationsdebatten i våras med en skriftlig fråga från 2015. Från svaret på den har jag ett citat från dåvarande ministern: ”När det gäller frågan om arbete med att säkerställa att obehöriga inte ska kunna ta sig in till lokföraren under färd, så är detta främst en uppgift för järnvägsföretagen själva.” Det är Anna Johanssons svar på min skriftliga fråga, så där måste ministern vara helt felunderrättad.

Jag vet inte hur ofta ministern åker tåg eller om ministern är medveten om hur lätt det är att ta sig in till lokföraren under färd. På ett Öresundståg skyddas lokföraren av två stycken jättetunna pappdörrar. På X 2000, SJ AB:s flaggskepp av alla, möts man när man kommer fram till lokförarens hytt i manövervagnen av ett litet handtag på sidan där det står ”nödutgång”. Man kan bara avlägsna en liten plastkåpa, öppna dörren och ta sig in till lokföraren när tåget kör i 200 kilometer i timmen. Man stänger av säkerhetssystemet på ett par sekunder och eliminerar lokföraren. Sedan har man en framrusande missil, herr minister. Det finns ingenting i hela världen som kan stoppa den, mer än när den i full hastighet dånar in i ett annat tåg.

Prot. 2017/18:10

26 september

Svar på

interpellationer

Anf. 38 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jag konstaterar att jag inte fick något svar på huruvida Sverigedemokraterna tycker att det är bra att vi satsar 138 miljoner kronor på att stärka säkerheten vid våra stationer. Jag ser fram emot det budgetförslag som Sverigedemokraterna kommer att lägga fram, men med tanke på de gigantiska besparingar som Sverigedemokraterna vill göra inom stora delar av välfärdsområdet finns ju en risk att man inte heller på detta område ser nödvändigheten i att göra den här typen av trygghetsinvesteringar.

Regeringen tycker att det är viktigt för resenärerna, för dem som arbetar på tågen och naturligtvis för operatörerna.

När det gäller motionen får jag väl ändå säga att jag har viss erfarenhet av att sitta i riksdagen – jag har gjort det i 23 år. Jag noterar att ett utskott mycket väl kan skriva, men frågan är om motionen fick bifall eller avslag. Den fick inte bifall.

När det gäller citatet från Anna Johansson har jag läst protokollet från debatten. Jag noterar att Anna Johansson korrigerar den tolkning som interpellanten gör och säger att interpellanten väljer att ta saken ur dess sammanhang. Sedan följer ett längre resonemang om det engagemang som den dåvarande infrastrukturministern hade i dessa frågor.

Jag delar detta engagemang. Vi har gett uppdrag till myndigheter att arbeta med det. Det kommer redovisningar så snart som den 1 oktober när det gäller skyddsinsatser. Vi för dessutom pågående diskussioner inom EU och inom Landsec, och det finns ett fungerande samarbete mellan operatörerna och branschen inom en särskild, egen organisation. Processer är alltså på gång.

Återigen: Jag har respekt för det starka engagemang som finns och kan dela detta. Men jag har också respekt för experter, den lagprövning som sker och de gemensamma överenskommelser vi har som EU-medlemmar, och det måste jag ta hänsyn till när jag som statsråd agerar.

Jag åker gärna tåg, och jag åker mycket tåg. Snart kommer jag faktiskt också att följa med en lokförare ut, så jag ska fortsatt informera mig i detta och tar gärna del av flera av Per Klarbergs kollegors klokhets på detta område.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2016/17:609 om Sjöfartsverkets möjligheter att stödja Försvarsmakten

Anf. 39 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Mikael Oscarsson har frågat mig följande:

1. Anser statsrådet att det är dags för ett förändrat huvudmannaskap för sjö- och flygräddningen enligt Jan Hyllanders förslag i Maritimitredningen, där huvudmannaskapet går in under Kustbevakningen och Kustbevakningen går in under Försvarsmakten?
2. Bör Försvarsmakten och Sjöfartsverket samverka vad gäller sjöräddning?

3. Bör Sjöfartsverket kunna bidra vid skogsbränder?
4. Är Sjöfartsverkets helikoptrar en rimligt nyttjad del av samhällets räddningstjänst?
5. Anser statsrådet att Sjöfartsverket på ett tillfredsställande sätt klarar av att verka i fjällmiljö?

Först vill jag understryka att samtliga statliga myndigheter är skyldiga att genom sin verksamhet minska sårbarheten i samhället, utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter inför och vid höjd beredskap samt att beakta totalförsvarets krav.

I detta sammanhang betonar regeringen vikten av att utveckla samarbete mellan myndigheter. Regeringen beslutade i maj 2017 om uppdrag till Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Trafikverket och Transportstyrelsen att redovisa respektive myndighets vidtagna och planerade åtgärder för att vidareutveckla krisberedskapen och det civila försvaret. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2017.

När det gäller Mikael Oscarssons första fråga kan jag konstatera att regeringen i dagsläget inte överväger att förändra huvudmannskapet för sjö- och flygräddningen.

När det gäller Mikael Oscarssons andra fråga konstaterar jag att Sjöfartsverket sedan lång tid tillbaka redan har en väl etablerad samverkan med Försvarmakten.

När det gäller Mikael Oscarssons tredje fråga har Sjöfartsverkets helikoptrar inte till uppgift och inte heller utrustning för att kunna släcka bränder. Kravet har heller aldrig ställts till myndigheten från tidigare regeringar. Jag ser i dagsläget ingen anledning att förändra detta förhållande.

När det gäller Mikael Oscarssons fjärde fråga kan jag konstatera att Sjöfartsverkets helikoptrar utgör ett av samhällets viktigaste redskap när olika räddningstjänstresurser krävs och ska kunna användas när behov föreligger.

Slutligen när det gäller Mikael Oscarssons femte fråga är det enligt den information jag fått från Sjöfartsverket så att verket i olika sammanhang redovisat att förmågan finns för helikoptrarna att verka i fjällterräng och att denna specifika verksamhet är under utveckling.

Anf. 40 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! När man lyssnar på infrastrukturministern – jag gratulerar förresten till den rollen – får man intrycket att ministern berättar om någonting som tuffar och går. Det är liksom inga problem. Men jag tror att infrastrukturministern vet att så inte är fallet.

De senaste årens granskningar av Sjöfartsverket visar enligt min uppfattning att myndigheten är olämplig som huvudman för den viktiga sjö- och flygräddningsverksamheten och driften av helikoptrarna. Samtidigt vet vi att det finns frågetecken kring Sjöfartsverkets ekonomi. Om vi väger in totalförsvarsperspektivet och behovet av ökad samverkan mellan myndigheter och ett effektivt merutnyttjande av statliga plattformar ser vi att det finns starka skäl för att återföra ansvaret för SAR-helikoptrar och enligt min uppfattning också isbrytare till Försvarmakten. Det skulle också vara i överensstämmelse med utredningen *Maritim samverkan* som gjordes 2012. Den blev inte verklighet då, men sedan dess har mycket

hänt. Då fanns det en mening att Sjöfartsverket ändå fungerade bra. Men det fanns ändå skäl att, som utredaren då föreslog, lägga in verksamheten under Försvarsmakten.

Sedan dess vet ju infrastrukturministern att mycket har hänt. Man kan inte längre påstå att det här är någonting som fungerar bra.

KU har granskat och ger tung kritik till Näringsdepartementet och Sjöfartsverket, bland annat för att man använde privata mejl och skrev avtal innan riksdagen hade fattat beslut. Konkurrensverket ger tung kritik. JO ger allvarlig kritik. Riksrevisionen ger allvarlig kritik. Nu senast finns det frågetecken kring hur man har det med personalen och om man klarar sin uppgift.

Det jag sa inledningsvis är liksom det som är frågan efter att vi har sett dessa granskningar och resultatet.

Ser vi djupare på det ser vi att man inte heller talar sanning när det gäller statistik och förmåga. Man påstår för Haverikommissionen att man har utfört 168 insatser i Umeå, men sanningen var att det var en fjärdedel: 44. Man överdrev också uppgifterna när man var i konstitutionsutskottet. Fram till alldeles nyligen påstod man att man var i luften efter 15 minuter vid alla larm. Nu visar det sig att det inte alls är så.

Regeringen satsar som bekant miljarder på försvaret, inte minst flygvapnet. Ett antal gånger har nu möjligheten att öva begränsats därför att räddningshelikoptrar inte finns tillgängliga.

Gotland står, som ministern vet, i fokus för försvaret och vår beredskap men har stått utan räddningshelikoptrar under flera perioder i sommar på grund av personalbrist, bland annat under stora delar av Almedalsveckan. För att hålla skenet uppe tog man dit en Ronnebyhelikopter den dag då generaldirektören var på plats. Är detta en beredskap värd namnet?

Detta är något som jag vill höra mer om, på djupet. Nu räknade ministern upp standardsvaren: business as usual, vi kör på, det är inga problem. Ministern vet att det inte är så. Vad är dina tankar kring detta, som nybliven minister på detta viktiga område?

Anf. 41 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Tack, Mikael Oscarsson! Tack också för engagemanget – det är ju väl bekant att Mikael Oscarsson är djupt engagerad i historien kring Sjöfartsverket: JK-anmälan, som JK inte gick vidare med, och motioner i riksdagen, som upprepade gånger blivit avslagna.

Men det är sant att KU också gjorde en prövning, och det statsråd från Alliansen som hade ansvaret för huvudfrågan då fick ganska skarp kritik av konstitutionsutskottet. Så nog finns det mycket ansvar att utkräva av den dåvarande alliansregeringen när det gäller hur man hanterade både upphandlingsfrågor och verkets verksamhet.

Sedan dess har mycket hänt; det är alldeles sant. Det har blivit mer ordning och reda i verksamheten. Antalet insatser, inte minst i fjällmiljö, har ökat. Grundfrågan är naturligtvis om vi ska ändra huvudmannaskap, som den maritima utredningen föreslår. Ganska många remissinstanser var starkt kritiska till utredarens förslag. Den dåvarande regeringen ville inte göra någonting, och sedan dess har inte heller riksdagen ställt sig bakom ett förändrat huvudmannaskap.

Faktum är att jag inför denna interpellationsdebatt har fått flera synpunkter och signaler, inte minst från Sjöräddningssällskapet, som oroas över vad ett sådant huvudmannaskap skulle kunna innebära för förändring. Vi har 2 100 välutbildade och välutrustade sjöräddare, som gör fantastiska insatser. Sjöräddningssällskapet har 110 000 medlemmar, som på frivillig väg och genom insamlingar lokalt och regionalt gör ett fantastiskt arbete. Jag tror att Sjöräddningssällskapet står för 70 procent av de räddningsinsatser som görs.

Då måste man ändå ställa sig frågan, eftersom huvudmannaskapsfrågan är grundfrågan i denna interpellation: Vad säger Mikael Oscarsson och Kristdemokraterna till Sjöräddningssällskapet? Lyssnar man inte på den oro som finns för vad ett förändrat huvudmannaskap skulle kunna innebära för förändringar? Kommer Kristdemokraterna och kanske också övriga allianspartier att inför valet driva frågan om ett förändrat huvudmannaskap?

Jag kommer naturligtvis att följa Sjöfartsverkets arbete och säkerställa att man tar till sig den kritik som Riksrevisionen har gett och tydligt åtgärdar de brister som tidigare har funnits i verksamheten. Jag noterar att man faktiskt har tagit de signalerna på allvar med den nya generaldirektör man har.

Men jag tycker att grundfrågan ändå förtjänar ett svar: Kommer Kristdemokraterna och allianspartierna att driva frågan om ett förändrat huvudmannaskap?

Anf. 42 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Det är ett välkänt manér, som även du, Tomas Eneroth, som nybliven minister snabbt halkar in i, att snabbt hänvisa till att det var någon annans fel. Jag kan upplysa om att det faktiskt är ministern som är ansvarig. Du måste se till hur det ligger till nu. Kritiken från Konkurrensverket, JO och Riksrevisionen kräver agerande nu.

Vad gäller Sjöräddningssällskapet är det en fantastisk organisation. Jag tror att det till och med är ännu fler, kanske närmare 75 procent, av alla räddningsinsatser som de gör. Detta vet ju statsrådet. Det är i varje fall Kristdemokraternas uppfattning att vi ännu mer måste prioritera frivilligorganisationerna. Det gäller också när vi bygger upp det civila försvaret. Vi är chanslösa om inte den ideella och den civila sektorn är med.

Men det måste ändå vara vår uppgift att se till vad som är bäst, hur vi använder skattepengarna bäst och hur vi får en verksamhet som fungerar. Nu har det visat sig att detta är en huvudman som inte fungerar. Det måste vara det viktiga.

Historiskt sett har sjöräddningen även i Sverige legat under Försvarsmakten. När man sedan gör regleringsbrev och annat får man poängtera Sjöräddningssällskapets betydelse. Men om vi tittar på omvärlden ser vi att man till exempel i Norge har Kystvakten, som ligger under försvarsmakten. I Amerika har man Coast Guard. Detta är skälet till att vi också behöver bygga upp det civila försvaret.

Det vore en sak, herr talman, om vi såg framför oss att det bara blev lugnare och lugnare. Men vi ser hur det blir tuffare och tuffare. Vi håller just nu på med Försvarsberedningen. Då måste vi ha kontroll över en så viktig sak som statens dyrbara helikopterresurser. Detsamma gäller isbrytningen. Detta kräver faktiskt ett omtag.

Det stämmer som ministern sa tidigare att Sjöfartsverket inte har ansvar för skogsbrandsbekämpning från luften. Men vet ministern att ingen myndighet har ansvaret i dag? Försvaret ställer upp om man har möjlighet. Annars får vi förlita oss på privata aktörer och grannländer.

Staten äger sju helikoptrar som med ganska små medel kan bli just den mycket effektiva resursen. Är det då inte rimligare att titta på frågan och se till att man kan använda Sjöfartsverkets helikoptrar också vid stora skogsbränder? Är det rimligt att ha så dålig ledning och planering att bara överskottskostnaden för de fem besättningarna är 52 miljoner om året, 600 000 per anställd? Detta har fått fortgå trots att Riksrevisionen i två år larmat om de höga kostnaderna.

Grundfrågan kommer tillbaka: Är det rimligt att ge denna viktiga verksamhet till en myndighet som har nonchalerat offentlighetsprincipen bland annat genom att använda privata e-postadresser när helikoptrarna upphandlades och som dessutom struntat i regeringsformen, budgetlagen och upphandlingslagstiftningen? Är det inte rimligt att se att den form i vilken sjöräddningen bedrivs har kommit till vägs ände? Det är dags att lämna över huvudmannaskapet och driften!

Anf. 43 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jag noterar att Mikael Oscarsson ändå fastnar i och återkommer till traumat under alliansregeringens tid, då man precis som noterades använde privata e-postadresser vid en upphandling. Detta fick med all rätt väldigt hård kritik, och KU var ju inte heller nådigt i sin granskning av hur den dåvarande alliansregeringen hanterade frågan.

Nu är det andra tongångar. Nu följer Sjöfartsverkets ledning råden från Riksrevisionen och implementerar system för att få bättre ordning och reda.

Men jag måste ändå säga att jag är lite förvånad. Jag känner kristdemokratin väl och vet att både partiet och rörelsen har ett starkt civilt engagemang. Mikael Oscarsson och jag brukar kunna mötas i det starka engagemang som finns, inte minst i totalförsvars- och civilförsvarsfrågor.

Men allvarligt talat – redan under förra mandatperioden avvecklade man det som var den allmänna värnplikten, och nu är man dessutom beredd att utdela ett dråpslag mot hela Sjöräddningssällskapets verksamhet genom att inordna den stora ideella verksamhet som 110 000 medlemmar är engagerade i under Försvarsmakten. Jag har väldigt svårt att se på vilket sätt detta skulle vara en signal om att stimulera till ideellt engagemang.

Argumentet var, fick jag höra av Mikael Oscarsson, att skattepengarna ska användas bäst. Men det är inte skattepengar vi talar om. Hade det varit skattepengar som varit drivkraften för de 2 100 livräddare längs Sveriges kuster som går ut och räddar liv i 70 eller 75 procent av insatserna hade det varit en annan sak. Det är det inte. Detta är människor som på sin fritid lägger ned ett otroligt arbete ideellt.

Jag tror tvärtom att det skulle vara omöjligt att klara den kapaciteten i offentlig regi, om vi skulle organisera detta i Försvarsmaktens regi eller i kommunernas regi. Det är tack vare starka ideella krafter man klarar av detta. Sedan är det möjligtvis sant att det inte är någon särskild myndighet som är ansvarig för brandbekämpning och räddning. Det är för att kommunerna har ansvaret. Det är kommunerna som är ansvariga för räddningstjänsten i Sverige – det vet jag att Mikael Oscarsson känner till. Sedan ska

man naturligtvis samverka med de myndigheter som har särskilda förutsättningar att göra insatser.

Jag noterar att det i den senaste fjällräddningsinsatsen – Mikael Oscarsson nämner ju den – i Akkajaure tog Sjöfartsverket mindre än tre timmar att i eländig terräng lokalisera det fartyg som fanns på plats. Målet är 24 timmar. Här fanns inte någon kritik från Statens haverikommission, enligt Sjöfartsverket.

Nog är det så att man också gör goda insatser. Och nog är det så att det går att se till att en verksamhet som var dåligt skött under den föregående regeringens tid får ordning på sina papper. Men jag är väldigt mån om balansen mellan vad som är statens uppgifter, vad som är kommunens uppgifter och vad som sedan civila och ideella krafter kan stå till tjänst med. Det är otroligt viktigt att värna. Sedan ska vi på politisk väg kunna stimulera samverkan men också uppmuntra privata och ideella engagemang på ett bra sätt.

Eftersom Mikael Oscarsson har möjlighet att yttra sig en gång till vill jag ställa frågan: Kommer Kristdemokraterna eller Alliansen att driva ett förändrat huvudmannaskap? Om vi skulle hamna i en situation med en alliansregering efter valet undrar jag: Innebär det att vi får ett helt annat huvudmannaskap framöver?

Anf. 44 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Låt mig först säga att den ideella sektorn betyder ohyggligt mycket. Det gäller sjöräddningen likaså. Det vi nu pratar om är hur staten ska lägga sina pengar och hur staten ska organiseras. Vi har sett i dessa granskningar att Sjöfartsverket är olämpligt som huvudman när det gäller driften av helikoptrarna. Ett exempel är att samtliga drygt 80 besättningsmedlemmar i mitten av maj skrev ett brev till regeringen, till Näringsdepartementet, där de uttryckte sin frustration över den dåliga organisationen och sa att de av flygsäkerhetsskäl inte hade förtroende för sina chefer och ledningen på Sjöfartsverket.

En intressant fråga, som jag ska ge ministern en chans att svara på, är: Har du svarat besättningen? Detta var inte besvarat när jag kollade upp det för någon vecka sedan. Jag tror att det är dags för infrastrukturministern att faktiskt titta framåt själv i stället för att säga att det är någon annans fel. Det är ni som har ansvaret. Gång efter annan visas det på brister. Man är som ett säll när man använder skattepengarna. Man redovisar konstigt. Man får kritik i den ena instansen efter den andra. Och vi bygger upp ett civilförsvar.

Sverige står inför stora utmaningar. Är det då inte rimligt att titta över detta – att inte så många myndigheter ska ha helikopteransvar? Är det inte rimligt att kraftsamla? På det viset kan vi få en bättre effekt och kan då också bygga upp ett civilförsvar. Helikopterbiten är väldigt betydelsefull. Det är mitt medskick till ministern.

Anf. 45 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Tack, Mikael Oscarsson, återigen, för engagemanget! Det är starkt. Vi kanske inte drar samma slutsatser, men jag tror att det är viktigt att man ständigt genomlyser Sjöfartsverkets verksamhet. Riksrevisionen har gjort det på ett förtjänstfullt sätt. Den ledning som nu finns på Sjöfartsverket har naturligtvis att ta hänsyn till och implementera detta.

Prot. 2017/18:10

26 september

Svar på
interpellationer

Prot. 2017/18:10
26 september

Svar på
interpellationer

Svar kommer naturligtvis att ges på det brev som har inkommit. Det bereds för närvarande i Regeringskansliet. Som Mikael Oscarsson känner till finns det en kammarrättsprocess som man tar hänsyn till innan man uttalar sig i vissa frågor.

Jag noterar att jag inte fick något svar på frågan om huruvida Kristdemokraterna eller allianspartierna kommer att driva frågan om förändrat huvudmannaskap. Det gör mig orolig, inte bara mig utan också 110 000 medlemmar i Sjörräddningssällskapet och väldigt många andra ideellt engagerade. Den osäkerheten hoppas jag att ni kan reda ut snart, för det är en viktig signal till de människor som lägger tid och kraft ideellt på att rädda liv. Det är faktiskt det de gör.

Vi kommer att ha fortsatta bra diskussioner om både sjörräddningen och verkets ansvarsområde framöver. Jag är övertygad om att vi kommer att se en positiv utveckling framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2017/18:7 Skadestånd och Europakonventionen

2017/18:12 Ny övergångsbestämmelse i lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård

2017/18:16 Mervärdesskatt vid omsättning som avser fartyg samt deklarationstidpunkt i vissa fall

Motioner

med anledning av prop. 2016/17:208 Några frågor om offentlighet och sekretess

2017/18:113 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V)

2017/18:115 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (SD)

med anledning av prop. 2016/17:212 Möjlighet att avstå från återkallelse av uppehållstillstånd när arbetsgivaren självmant har avhjälpt brister

2017/18:114 av Christina Höj Larsen m.fl. (V)

2017/18:120 av Johanna Jönsson m.fl. (C, M, L, KD)

med anledning av skr. 2016/17:206 Riksrevisionens rapport om lärdomar av flyktingsituationen hösten 2015 – beredskap och hantering

2017/18:118 av Johan Forssell m.fl. (M)

2017/18:119 av Paula Bieler och Jennie Åfeldt (SD)

med anledning av skr. 2016/17:211 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2016

2017/18:22 av Per Ramhorn (SD)

Följande interpellationer hade framställts:

den 25 september

2017/18:7 En generell tillståndsplikt inom socialtjänsten

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2017/18:8 Det ökade ekonomiska stödet till solceller

av *Johan Hultberg* (M)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 22 september

2017/18:29 Säkrad tillgång på dricksvatten

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:30 Bristen på arbetskraft i åkeribranchen

av *Jessica Rosencrantz* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:31 Lotteriförsäljning till skuldsatta

av *Gunilla Nordgren* (M)

till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

den 25 september

2017/18:32 Systembolagets uppdrag

av *Sten Bergheden* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:33 Förankring av brexitförhandlingarna

av *Ulrika Karlsson* i Uppsala (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

2017/18:34 Transnationella listor i Europaparlamentsval

av *Ulrika Karlsson* i Uppsala (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

2017/18:35 Förankring inför det sociala toppmötet

av *Ulrika Karlsson* i Uppsala (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

2017/18:36 EU:s framtid

av *Ulrika Karlsson* i Uppsala (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

2017/18:37 Systembolagets reklamkampanj

av *Cecilia Widegren* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

Prot. 2017/18:10
26 september

2017/18:38 Prognoskillnader i fråga om arbetslösheten
av *Lars Beckman* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:39 Fängslandet av Ahmadreza Djalali
av *Amineh Kakabaveh* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 15.25.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 36 (delvis)
och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

THOMAS LARUE

/Olof Pilo

§ 1 Meddelande om parentation	1
§ 2 Ansökan om ledighet	1
§ 3 Meddelande om frågestund	1
§ 4 Meddelande om fördröjt svar på interpellation	1
§ 5 Ärenden för bordläggning	2
§ 6 Svar på interpellation 2016/17:619 om dödsfall i sjukvården	2
Anf. 1 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	2
Anf. 2 JEFF AHL (SD)	3
Anf. 3 HILLEVI LARSSON (S)	4
Anf. 4 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	5
Anf. 5 JEFF AHL (SD)	6
Anf. 6 HILLEVI LARSSON (S)	7
Anf. 7 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	8
Anf. 8 JEFF AHL (SD)	9
Anf. 9 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	10
§ 7 Svar på interpellation 2016/17:621 om brister i Försäkringskassans arbete	10
Anf. 10 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	10
Anf. 11 LOTTA FINSTORP (M).....	11
Anf. 12 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	12
Anf. 13 LOTTA FINSTORP (M).....	13
Anf. 14 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	14
Anf. 15 LOTTA FINSTORP (M).....	15
Anf. 16 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	15
§ 8 Svar på interpellation 2016/17:625 om vinstbegränsning i skolan	16
Anf. 17 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	16
Anf. 18 MARIA STOCKHAUS (M).....	17
Anf. 19 LARS BECKMAN (M).....	18
Anf. 20 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	19
Anf. 21 ERIK ANDERSSON (M)	20
Anf. 22 HILLEVI LARSSON (S).....	21
Anf. 23 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	22
Anf. 24 MARIA STOCKHAUS (M).....	23
Anf. 25 LARS BECKMAN (M).....	24
Anf. 26 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	24
Anf. 27 ERIK ANDERSSON (M)	25
Anf. 28 HILLEVI LARSSON (S)	25
Anf. 29 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	26
Anf. 30 MARIA STOCKHAUS (M).....	27
Anf. 31 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	28
§ 9 Svar på interpellation 2016/17:603 om terrorhot mot järnvägen	29
Anf. 32 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	29
Anf. 33 PER KLARBERG (SD)	29
Anf. 34 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	30

Anf. 35 PER KLARBERG (SD).....	31
Anf. 36 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	32
Anf. 37 PER KLARBERG (SD).....	33
Anf. 38 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	34
§ 10 Svar på interpellation 2016/17:609 om Sjöfartsverkets möjligheter att stödja Försvarsmakten.....	34
Anf. 39 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	34
Anf. 40 MIKAEL OSCARSSON (KD)	35
Anf. 41 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	36
Anf. 42 MIKAEL OSCARSSON (KD)	37
Anf. 43 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	38
Anf. 44 MIKAEL OSCARSSON (KD)	39
Anf. 45 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	39
§ 11 Bordläggning.....	40
§ 12 Anmälan om interpellationer	41
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar	41
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 15.25.	42